

ГЛАСНИК

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ
ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ

Година LXVI
Књига 54.

Нови Сад, мај 1994
Број 5

САДРЖАЈ

АДВОКАТУРА

Боривој Н. Јекић ✓ Адвокатура – занимање јавног поретка

ЧЛАНЦИ

Др Станко Пихлер О противправности и тзв. искључењу противправности у кривичном праву

РАСПРАВЕ

Ђорђе Вебер
Милан Добросављев Класификација делатности и адвокатура
Становиште као закон

ПРИКАЗИ

Др Александар Молнар ✓ Божидар С. Марковић: „О праведном праву”
Слободан Бељански Илија Симић: „Кривична дела из посебних савезних и републичких закона са коментаром”

ХРОНИКА

ЗАКОНИ

Измене и допуне КЗ СРЈ, ЗКП, ЗПП, ЗИП, ЗОУП, ЗУС,
Закона о прекршајима

ПРАКСА

Кривично право – Грађанско право

САОПШТЕЊА

Са седнице Управног одбора АКВ



Указом Председништва СФРЈ бр. 64 од 12. јула 1988,
поводом 60-годишњице излагања,
„ГЛАСНИК” Адвокатске коморе Војводине
О Д Л И К О В А Н
Ордеиом заслуга за народ са сребрном звездом

CONTENTS

THE BAR

Borivoj N. Jekić

The Bar – Profession of public order

ARTICLES

Professor Stanko Pihler, Ph. D.

On the illicit character of the act and the so-called exclusion of the illicit character of the act in criminal law

DISCUSSIONS

Djordje Veber

Classification of activities and the Bar

Milan Dobrosavljev

Court opinion acting as law

REVIEWS

Aleksandar Molnar, Ph. D.

Božidar S. Marković: „On just law”

Slobodan Beljanski

Ilija Simić: „Criminal offences in the special federal and state statutes with commentary”

CHRONICLE

STATUTES

CASE LAW

Criminal Law – Civil Law

NOTICES

From the meeting of the Management Board of the Vojvodina Bar Association

АДВОКАТСКА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ



Основана 1921. у Новом Саду

**ГЛАСНИК
АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ**

Покренут 1. јуна 1928.

Главни и одговорни уредници

Др Коста Мајински (1928–1932), др Никола Николић (1933–1936), др Василије Станковић (1936), др Славко М. Ђирић (1937), Владимир К. Хаџи (1937–1941), Милорад Ботић (1952–1972), Сава Савић (1973–1987), Мирослав Здјелар (1987–1994)

Уређивачки одбор
СЛОБОДАН БЕЉАНСКИ

главни и одговорни уредник
адвокат у Новом Саду

Милан Добросављевић, адвокат у Новом Саду, др Јанко Кубињец, адвокат у Бачком Петровцу, Небојша Марушић, адвокат у Новом Саду, Срђан Миковић, адвокат у Панчеву, Радивоје Јовић, адвокат у Новом Саду, Предраг Веселиновић, адвокат у Новом Саду

Технички уредник
Мирјана Јовановић

Адреса Уредништва

21000 Нови Сад, Змај Јовина 20/Л. Телефон: 021/29-459
Рукописи се не враћају

ГЛАСНИК

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ

Година LXVI
Књига 54.

Нови Сад, мај 1994
Број 5

АДВОКАТУРА

Боривој Н. Јекић
адвокат у Новом Салу

АДВОКАТУРА – ЗАНИМАЊЕ ЈАВНОГ ПОРЕТКА

За наслов овог написа преузета је прва реченица Закона о адвокатима из 1929. године (Службене новине, бр. 65/29). С разлогом. У очекивању савезног Закона о адвокатури није згорег подсетити се каква су решења о адвокатури постојала на овим просторима у ранијем државно-правном поретку, који бар у понечем, наликује овом данашњем.

Законодавац из 1929. године схватио је потребу да већ на почетку законског текста нагласи да адвокатура није обично занимање коме је основни циљ да својим носиоцима обезбеди средства за егзистенцију, тј. да адвокатура није обрт већ занимање јавног поретка. „Адвокат је активни фактор у јавном поретку. Поред свега тога он није јавни службеник, нити [је] адвокатура служба. Он је независан, слободан фактор јавног поретка. Из овог његовог положаја следе његова права и задаци”.¹ Разрада тих права и задатака у Закону о адвокатима из 1929. године била је на нивоу законских решења водећих европских држава тог времена, решења која су у тим државама до данас, мање-више, остала неизмењена. Многа од тих решења потребно је реafirмисати.

Знамо кроз каква је искушења пролазила адвокатура код нас после Другог светског рата. Новом режиму није одговарала организована асоцијација стручњака која би, на било који начин, доводила у сумњу његове акте и политичке потезе. Постојање адвокатуре невољно је прихваћено, не као израз потребе за њеним постојањем, већ као израз демократског декора и потребе за афирмацијом и доказивањем пред светом. Статус адвокатуре зависио је од расположења и ширине погледа поли-

¹ Милан Ж. Живадиновић, Коментар Закона о адвокатима, 1941, стр. 2

тичких елита и углавном се кретао од њеног третмана као помагача суда и других државних органа, до њеног третмана као друштвене службе. Деградацији адвокатури посебно су допринели самовоља локалних органа власти и правила избора у Веће удруженог рада (које су, такође, спроводили локални органи власти). Адвокати су разврставани као „радни људи” у изборне јединице са таксистима, угоститељима и осталим „малим привредницима”, што је имплицирало њихову стицалачку функцију и доводило до погубних реперкусија у фискалној сфери, све до данашњих дана (плаћање пореза на промет услуга, плаћање закупнина по енормно високим ценама, плаћање трошкова ПТТ, електричне енергије, грејања и др. по мерилима за високо акумулативне привредне делатности).

Републички Устав из 1990. године и савезни Устав из 1992. године, бар декларативно су преузели норме о правима и слободама из темељних међународних правних аката. Да би се обезбедила реализација ових норми и циљева потребно је да држава формира институције и пропише механизме којима је задатак да штите законитост и уставност и обезбеде доследну, правилну и једнаку примену позитивних законских прописа на сваки конкретан случај. С обзиром да субјекти права нису на једнаком образовном и културном нивоу нити имају једнаке објективне могућности да сами остварују и штите своја права и интересе, пре свега у циљу обезбеђења једнакости грађана пред судом и другим органима и организацијама, јавни поредак захтева организовану правну помоћ – адвокатуру.

После нагомиланих неспоразума око места и улоге адвокатури и покушаја њеног потискивања на друштвене маргине, а посебно свођења на ствараоца прихода за опорезивање и за друга висока захватања, будућим савезним Законом о адвокатури, потребно је адвокатури осигурати потпуну самосталност и независност у раду, потпуну аутономију у организовању и такав правни и фискални третман којим ће до крајњих консеквенци бити уважавана њена посебна улога у реализацији највећих друштвених вредности: остварења права, слобода и једнакости грађана пред законом.

Из оваквог *suī generis* положаја адвокатури у друштвеном и правном поретку и чињенице да се њена делатност одвија наспрам а не у оквиру државне структуре власти, произилазе и њене организационе специфичности.

Организовање адвокатских асоцијација може бити засновано на политичко-територијалном принципу, на традицији или према седиштима апелационих и касационих судова. Јединствено нормативно уређење адвокатског позива не мора нити треба да значи и јединствену хијерархијску организацију. Савезним Законом о адвокатури требало би задржати садашњу организацију адвокатских комора. Тежња ка централизацији и вертикалној повезаности адвокатских комора значила би одступање од савремених решења у свету, нарушавала би традицију, занемаривала културне посебности и, на посредан начин, реметила самосталност и независност професије. То, наравно, не значи да не треба унапређивати сарадњу између адвокатских комора у оквиру федералних јединица, односно савезне државе, али на принципу до краја изведене координације, а не субординације.

Др Станко Пихлер

професор Правног факултета у Новом Саду

О ПРОТИВПРАВНОСТИ И ТЗВ. ИСКЉУЧЕЊУ ПРОТИВПРАВНОСТИ У КРИВИЧНОМ ПРАВУ

*„Право се може схватити само у оквиру
понашања које се повезује с вредношћу”.*

(G. Radbruch)

1. Криминалнополитички и кривичноправни значај противправности

Проблем противправности није занимљив само са становишта бића кривичног дела, па тиме и бића кривичног права, већ и са становишта *везе* која постоји између кривичног права и других области права у целокупном правном систему. Она нас враћа проблему *природе кривичног права*, природи кривичноправне норме, њеној специфичној конструкцији и тумачењу правних одредаба путем којих се ова конструкција изводи. Што дубље и даље залазимо у ову проблематику, све се више уверавамо у проблематичност неких уобичајених, навикнутих исказа о кривичноправним појмовима. Стварно се на овом појму *заснива* целокупан вредносни систем који називамо кривичним правом па због тога ако не сви, онда неоспорно многи основни проблеми овог система произилазе из те правне и уједно метафизичке категорије.

Противправност произилази из идеје права. То је због тога што сама идеја правности подразумева своју опозицију, а она се сажима у појму противправности. Штавише право добрим делом, а можда и примарно, и постоји због могућности понашања које се правно негативно вреднује. У противном би изгубило сваки смисао. Зато је оно по својој природи *принудно*, споља човеку наметнуто путем јавне власти (хетерономно). То значи да је у језгру самог права *неправо* (Unrecht), деликт, прецизније речено – његова могућност. Можда чудно звучи закључак,

да је неправо онтолошка претпоставка права! Противправност је, дакле, у језгру самог права.

Кривично право, као деликтно право *per se*, је утолико пре и то у целини засновано на појму противправности. Није случајно што основни појам кривичног права – *кривично дело* – као *правни* појам дефинишемо, пре свега, путем противправности. Без тог свог вредносног својства оно би изгубило сваку правну конотацију и не би могло постојати као правни појам. А нама је тај појам потребан *управо као јуристички појам*, јер нам омогућава реализацију две суштинске идеје савремене правности: идеје *законитости* и идеје да се кривично право заснива *на делу*. Законитошћу обезбеђујемо субјекта права, гарантујемо му правну сигурност и доследност, дефинишемо његову позицију у поретку правом уређених људских односа, а идејом да се кривично право заснива на делу такође гарантујемо, да не можемо казнити неког *због* тога што је оваква или онаква личност, што ово или оно намерава или мисли, већ због тога што је *учинио дело* које је не само законом одређено као кривично дело, него је *in concreto* са становишта *права као целине – противправно*. Дакле, правна природа кривичног дела је везана за његову одређеност законом и за *његову* противправност. И једна и друга идеја се практично свODE на *заштиту* човека и његових индивидуалних и социјалних вредности, а смисао кривичног права одређују таквом његовом функцијом.

Тако уграђена у систем кривичног права, противправност одређује простор реаговања кривичним правом – *криминалну зону*. Пошто је тај простор врло *динамична* правна и криминалнополитичка категорија, потребно је *непрестано анализирати* правни систем са становишта овог појма. Кроз проблематику противправности се мармира тесна повезаност кривичног права са целокупним системом права, уочава интензивна *интеракција* појединих сегмената правног система и кривичног права, непрестани продор целокупног права у кривично право, његова стална „контрола” и „ограничавање” криминалне зоне формално одређене инкриминаторним нормама, али и одредбама општег дела кривичног закона. Цео систем права је у стању да својим, пре свега овлашћујућим (пермисивним) нормама, сужава или проширује зону кривичности па тиме и кажњивости. Он то чини *спречавањем* да људски чин (понашање), који је формално одређен као кривично дело (тј. као прекоран и кажњив) у свом апстрактном значењу, буде противправан у свом конкретном значењу, односно, како се то уобичајено каже, да „*искључује*” постојање кривичног дела зато што му *in concreto* „искључује” то његово битно својство – противправност. И нас у кривичном праву интересују *баш те* важеће нормe правног система које, мада не кривичне у ужем смислу, функционишу у кривичном праву у простору противправности. *Оне пре свега*, можда и више него инкриминаторне, које су мање или више статичне, чине криминалну зону и кривично право изразито динамичном и флексибилном правном и социјалном (криминалнополитичком) категоријом. То значи, да сâм формални увид у ин-

криминаторне одредбе *никако није довољан* за одређивање ове зоне, па тиме и за одређивање природе и садржине конкретног кривичног права. Другим речима, озбиљну критику неког кривичноправног система не можемо извести без познавања целокупног правног система у којем одређено кривично право важи и функционише. Зато је са становишта кривичног права једнако важно учавати, не само оно што је *начелно* противправно, зато што је законом одређено као кривично дело, већ и шта *није* и *не може бити* противправно, мада је законом инкриминирано.

2. О појму и схватањима противправности

Као и многи други правни појмови и овај појам се може различито схватити. Како општа теорија права тако и теорија кривичног права се око њега доста разилази. Велики теоретичари кривичног права, с краја прошлог и почетка овог века (Binding, Beling, Mayer, Liszt, Ferri), као и потоњи и савремени (Hippel, Baumann, Maurach, Nowakowski, Mezger-Blei, Jeschek, Schultz) интензивно су се бавили проблемом противправности. Ни писци који су писали на српскохрватском, словеначком и македонском (Живановић, Франк, Доленц-Маклецов, Таховић, Срзентић-Стајић, Златарић, Бачић, Атанацковић, Марјановић, Михајловски, Бавцон-Шелихова, Новоселац) – не слажу се увек и у свему око овог појма.

Међутим, баш разговор о *тзв. искључењу* противправности подразумева *одговарајуће* схватање самог појма противправности. Ово због тога што се прецизно мора знати шта то треба да буде „искључено” да једно дело, које је законом одређено као кривично дело, *није противправно* па због тога није кривично дело.

Немогуће је овом приликом представљати ранија и садашња схватања о овом појму, а није лако ни издвојити све посебне проблеме који су били предмет расправа везаних за њега. Ипак се учављају два основна питања битна за решавање овог проблема: а) да ли под појам противправности укључити материјалну димензију кривичног дела (друштвену опасност) или не, дакле да ли тај појам треба схватити чисто формално или формално-материјално, и б) да ли тај појам треба схватити чисто објективно или објективно-субјективно, тј. да ли субјективизовати појам противправности па тиме и појам кривичног неправа (деликта)? То су питања око којих се двоуми и савремена теорија, а све то природно има одговарајуће импликације на законодавство и његову примену.

Тако се у погледу *друштвене опасности* од неких писаца истиче, или да је она материјална страна противправности, тј. да улази у сам појам и са њим чини природно јединство (на пример, Бачић и Новоселац), или да је она подлога за *тзв. материјалну противправност*, или пак да је тај елеменат *одвојен* од појма противправности као правног појма и да представља самосталан елеменат у бићу кривичног дела (на

пример Срзентић–Стајић). Овако различита схватања противправности битно утичу и на схватање основа „искључења” противправности (на пример, да ли незнатна друштвена опасност искључује противправност, што је даље битно за примену других установа кривичног права, рецимо нужне одбране). Природно је што су се овим проблемом више бавили писци у оним земљама чија су кривична законодавства (или доскорашња кривична законодавства) прихватила материјално-формалну дефиницију кривичног дела. Схватања по којима у појам противправности треба укључити друштвену опасност нужно води закључку, да је противправност могуће *степеновати*, тј. да постоји неки „виши” и „нижи” степен противправности.

С друге стране, један део (и) савремене правне теорије *субјективизује* појам противправности – нарочито немачки писци. По овом схватању, које се доводи у везу са Welzel-овом теоријом финалне радње, противправност није само суд о одређеном објективном, него и о одређеном субјективном збивању, тј. она треба да обухвата и одговарајући *субјективни однос* учиниоца према делу. Тиме се компликује проблем односа и разликовања појма противправности од појма виности – противправност се ризично приближава овом потоњем појму. По овом схватању, дакле, извесни субјективни елементи улазе у појам противправности и зато су услов кривичног дела, а не одговорности (виности), па њихово непостојање искључује *већ дело*, а не одговорност – до проблема одговорности се и не долази. Наводи се, на пример, да би по овом схватању за противправност блудних радњи било потребно, да оне буду предузете с намером (да иду на то) задовољења или распиривања полног нагона – ако такве намере нема онда нема дела, јер нема противправности. Или, ако неко у шали, без намере одузимања туђе покретне ствари, стави у притежање туђу покретну ствар, он не би учинио кривично дело зато што овде не би било противправности због недостатка тог субјективног елемента. Руководећи се оваквим резонавањем представници финалне теорије радње преbacилу су комплетни субјективни однос учиниоца дела према делу (виност) у појам противправности, па је по њима умишљај елеменат противправности. Тако је настало учење о *персоналном неправу* (вид. ближе код Бачића, Новоселца, Сингера).

Како решити ове теоријске и практичне енигме, ако их је уопште могуће решити? Далеко смо од амбиције да то можемо учинити, али понешто ипак можемо припоменути, управо зато што је то врло важно за централни проблем теме у који ћемо брзо ући – проблем „искључења” противправности.

Пре свега, у бићу сваког деликта (правног, моралног, религијског, обичајног) је *негативан вредносни суд*. Он би на генералан начин могао бити изражен појмом *противнормност*. Кад је у питању правни деликт тај, *објективним правом одређен* вредносни суд изражава се појмом *противправности*. Он је део неправа, тј. појам неправа је шири од појма противправности, иако доиста противправност доминира овим појмом. Посматрано правно-социолошки тај појам на плану права изра-

жава онај неспоразум, онај конфликтни однос појединца према социјалним вредностима које су правом одређене и заштићене. Противправност је, дакле, ознака за нешто *непожељно* са становишта неке условно речено објективизоване нормe, она је друштвено прекоран атрибут људског понашања које је правно релевантно. Њоме се хоће означити идеја или могућност *негације права*, па зато и јесте у језгру неправa. Посматрано са становишта формалне правне логике могло би се тврдити да у извесном смислу деликт и не мора бити схваћен као нешто ван права, јер је и сам *правом одређен*. Келзен је тврдио, да је „деликт услов који је *одређен правом*”. И ми кажемо, да кривично *право одређује* услове за примену кривичних санкција, а основни услов је баш неправо, правом одређен (као правни феномен) – деликт. Штавише Хегел је истицао, да је деликт, мада је негација права, истовремено, на индиректан начин (преко казне), његова потврда: условљавајући казну деликт *поново потврђује*, поново афирмише право, само сада преко снакције а не диспозиције нормe. Испада тако да је он готово пожељан за афирмацију правности, да би се доказала њена вредност и њена снага – да би се искушало право.

За нас је битно, да се противправност у кривичном закону нити дефинише нити помиње као *услов* деликта. Она се напросто *подразумева*. У томе се слажу сви. Међутим, то подразумевање, та претпоставка противправности дела чије је биће одређено правом (законом) као кривично дело је *оборива* и баш је *то* окосница основног проблема у овој теми. Та могућност да се обара ова претпоставка је подручје „искључења” противправности па тиме и кривичног дела. Од тога, као што знамо, постоје изузеци, у случајевима када се противправност укључује у биће кривичног дела. Тада је ситуација обрнута: овде се претпоставља непротивправност (на пример код кривичног дела крађе, противправног лишења слободе, неовлашћеног продора у туђ стан, код колективних кривичних дела из занимања и сл.). У теорији се различито образлажу ови изузеци, али је углавном прихваћено схватање, да овде није у питању нека посебна противправност. По Вагманн-у у питању су радње које су у правилу допуштене и зато се релативно често предузимају па је код њих теже разликовати противправно од непротивправног. Зато је овде, за доказ дела, потребан доказ противправности.

Противправност је категорија објективног, а не субјективног права. Она је атрибут *о делу* као прекорљивом понашању човека, то је квалификација понашања која је објективизована правом. Због тога заблуда о противправности не може искључити дело, већ највише одговорност (зависно од позитивног права). Противправност је, дакле, негативан суд о делу, као што је виност негативан суд о учиниоцу дела. Противправност је објективна, а виност субјективна правна ознака. Зато један старији писац и каже: „У историји кривичног права развио се појам злочина најпре као противправна радња а тек касније као вина радња. И појмовно може питање о виности настати тек пошто се утврди противправност.” Зато и дела неурачунљивих могу бити противправна.

Дакле, по свему би *начелно* било правно логично, да се противправност схвата *објективно* и *формално*. Такав закључак одређује и начелан однос према напред истакнутим основним проблемима везаним за тумачење противправности – друштвену опасност и субјективне елементе у појму противправности. Принципијелно би ове појмове требало искључити из појма противправности. Овакво схватање противправности је, са становишта успостављања модела кривичне одговорности подобно, како за модел одговорности заснован на објективном тако и за онај (савремени) заснован на субјективном принципу.

Међутим, право је сложено и оно вазда мора да трпи изузетке од правила. Зато је и наглашено да је предњи став само начелно прихватљив. Овде се морамо вратити на проблематику дефинисања кривичног дела, односно на проблематику *радње* кривичног дела. С обзиром да је радња дела *људска* радња, па већ по томе испуњена неком субјективношћу (понекад и снажније), није могуће *увек* ту субјективност искључити из кривичноправног појма радње, па тиме ни из квалификације радње као противправне. То води закључку да је немогуће избећи *извесну* (у неким случајевима) субјективизацију неправна па тиме и појма противправности који одређује неправно.

Што се тиче *друштвене опасности* проблем се представља нешто једноставније. Чини се да се овде меша *разлог* због којег једно дело сматрамо противправним са самим појмом противправности, разлог због којег уопште једно дело (понашање) укључујемо у кривично неправно путем закона. Противправност је изгледа формална и објективна ознака дела, а друштвена опасност *мотив инкриминисања*. То је социолошка, предправна категорија и не би је требало укључивати у дефинисање кривичног дела као *јуристички појам*. Утолико пре што је то неодређен појам, који је служио разним сврхама у прагматици кривичног права, и у несагласности је са принципом законитости и одређености кривичноправних појмова. Он је собом повукао нужност установе незнатне друштвене опасности, такође мутне, нејасне. Додуше, и друштвена опасност јесте нека *вредносна* категорија (неко дело *сматрамо* противправним *зато што је*, зато што га вреднујемо, друштвено опасним), али то није разлог да само због тога или и због тога треба да уђе у правну дефиницију кривичног дела. Као мотив инкриминације он треба само да *легитимира*, а не и да легализује инкриминацију.

Из претходне анализе изгледа да је дозвољен овакав закључак: противправност треба у начелу схватити формално и објективно, тј. без елемента друштвене опасности и субјективних супстрата у бићу противправности. Међутим, с обзиром да у самом делу, пре свега радњи, има субјективног није могуће (или: није оправдано) у свим случајевима овај појам деперсонализовати, десубјективизовати. У мери у којој се у систему кривичног права субјективизују бића кривичних дела нужно је субјективизовати и противправност (могуће је ову тезу и обрнути), али то доиста мора бити *изузетно*. У противном субјективизовали бисмо биће самог кривичног права и поступно се приближавали схватању да га треба заснивати *на учиниоцу* (личности), а не на делу. То би угрожа-

вало његову гарантивну функцију – принцип заштите као јавноправна категорија и принцип ефикасности били би уздигнути изнад принципа гарантивности. У таквом концепту кривичног права људска права и слободе биле би у позицији, пре да буду угрожене него заштићене и гарантоване.

3. О тзв. искључењу противправности

У теорији кривичног права се наглашава да учење о противправности обухвата два проблема: а) учење о смислу и садржају законског бића дела и б) учење о разлозима „искључења” противправности. Каже се да се ради о две групе претпоставки које регулишу исто питање и имају исту функцију: одредити шта је у кривичном праву забрањено, тј. одредити криминалну зону. Такође се истиче да су за оцену противправности важне две групе норми: *прохибиторне* (забрањујуће) и *императивне* (наређујуће). Кршење *забрана* и *наређења* који су у бићу кривичног дела чини, тако, садржину посебног дела кривичног права. Насупрот њих су *пермисивне* (овлашћујуће) норми, које спречавају да један чин, макар законом и био одређен као кривично дело, буде кривично дело – *спречавају противправност*, тј. анулирају прохибиторне и императивне норми. Тако се на основу *принципа јединства правног поретка* успоставља читав систем основа „искључења” противправности.

Овоме би се могло додати следеће. Пре свега, *однос између норми* у правном систему много је сложенији него што се то чини на први поглед. Наиме, може и нека императивна па и прохибиторна норма да буде *основ непротивправности* („искључења” противправности) неког чина који је законом одређен као кривични деликт. Може и дужност на чињење да анулира забрану, а могу бити и разне дужности у колизији. Може, значи, императивна *одредба* да анулира прохибиторну, али и императивна императивну. То важи и за прохибиторне одредбе права: прохибиторна може да анулира императивну, а пошто и прохибиторне могу бити у међусобној колизији може и једна прохибиторна ануларати другу прохибиторну. Дакле, за тзв. искључење противправности битан је *однос* између правних одредаба, њихов квалитет и садржај, њихова *правна снага* у конкретном систему права.

Тако ако *дужност на чињење* анулира забрану, онда у ствари императивна одредба анулира прохибиторну. Тиме се спречава противправност код деликата *чињењем*. Ако постоји забрана чињења и истовремено наређење (налог) на чињење императивност је јача од прохибиторности. Могуће је и обрнуто: да забрана искључује наређење. То је случај код деликата *нечињењем*. Ако нека императивна одредба налаже чињење, а изузетно прохибиторна то забрањује, тада прохибиторна искључује противправност, тј. прохибиторна анулира императивну.

Следи закључак, да је додуше тачно да су овлашћујуће одредбе правило у „искључењу” противправности, али не без изузетка. Оне у правилу спречавају да одредбе којима се одређују законска бића кри-

вичних дела постану у конкретном случају обавеза или забрана. Међутим, посматрано теоријски, свака би одредба у постојећем правном систему била у могућности да спречи („искључи“) противправност неког деликта само ако је у одговарајућем односу према важећој правној одредби која тај деликт одређује. Зато се поставља питање, да ли су те одредбе, или како се уобичајено каже „норме“, *јаче* зато што су *овлашћујуће* (пермисивне) или зато што су *специјалне* у односу на одредбу („норму“) која регулише кажњиво дело па је по принципу *јаче снаге специјалног закона* (*lex specialis derogat legi generali*) – дерогирају? С обзиром да се основ непротивправности може наћи и у императивној (када су у питању деликти чињењем) и у прохибиторној „норми“ (када су у питању деликти нечињењем), изгледа да је основаније тврдити да су такве „норме“ правно *јаче управо зато што су специјалне*. То се чини логичним и са једног другог становишта: „норме“ које искључују – регулишу изузетак (у односу на правило да је оно што је законом одређено као кривично дело – противправно). На пример, у случају лишавања живота човека: лишавање живота другог је у правилу убиство. Није убиство уколико је лишавање живота другог засновано на овлашћењу (пермисивна одредба), рецимо у рату. Додуше код убиства су могуће и друге варијанте „искључења“ противправности пошто се ради о неправом кривичном делу чињења, деликту који је могућ и нечињењем (дело чињења нечињењем).

У целокупној овој проблематици уочљиво је да на важење и правну снагу кривичних норми имају дејство *норме правног система* у целини. То значи да оцена о забрањености неког дела која је дата у закону *није апсолутна*. У питању је стицај више самосталних конкурентних одредаба из разних правних подручја. То, даље, значи да се проблем противправности у кривичном праву непрестано преплиће са проблемом њеног „искључења“.

Заправо, овде се јавља проблем раздвајања појмова (кривична) *норма* и (кривична, правна) *одредба*. Те појмове је нужно разликовати, а то се у правилу у теорији права и посебно у пракси не чини. Наиме, предњом анализом долазимо до закључка, да кривични закон *не садржи све* кривичноправно релевантне одредбе! Пошто су правне *одредбе* грађа за конституисање правних *норми*, произилази да без одредаба из других правних подручја *није могуће конституисати кривичноправну норму*, да често оно што зовемо (кривичном) *нормом још није норма*, да тек тумачењем одговарајућих *одредаба* долазимо до *норми* – да је, према томе, норма *резултат* тумачења, а не његов предмет и не његово полазиште – она му је циљ. Тек тумачењем се успоставља норма, тумачимо одредбе да бисмо дошли до *норми*, које су способне да „покрију“ једну правну ситуацију, а материјал за то „покривање“ налазимо у одредбама целокупног важећег система права.

На овај начин се долази до уверења да у кривичном закону срећемо само *фрагмент норми*, па тиме и фрагмент кривичног права. Код проблема „искључења“ противправности уочљиво је да се ретко у правном

поретку директно изражава искључење једне „норме” другом. У ствари овде се не ради о искључењу норме, већ о искључењу (немогућности примене) неке одредбе, односно немогућности да се конституише кривична норма за конкретан случај или ситуацију. Све је то неко претходно питање, тј. питање да ли одредба о делу и санкцији (казни) зависи или не зависи од претходног питања о „искључењу” противправности, од питања да ли је и у коју је конструкцију та одредба укључена – да би била норма, односно њен део.

Кривични закон садржи стварно мало, само неколико одредаба које се непосредно баве проблемом „искључења” противправности. Тек тумачењем одредаба права које се остварује у процесу подвођења једне животне ситуације (догађаја) под право, долази се до закључка о томе да ли је испуњен услов противправности за кривично квалификовање те ситуације (догађаја). Те друге норме или одредбе, ван кривичног права, имају неки други свој смисао, који је повезан са догађајем за који је „заинтересовано” и кривично право. У колизији са кривичноправним одредбама оне су у правилу *јаче*, оне их анулирају. Строго узевши, овде и нема неког правног анулирања, већ је реч о *непостојању* битног услова за конструкцију *норме* – кривичне диспозиције, тј. забране или наређења неког понашања.

Треба се на крају питати још и то, да ли појам „искључење” (*Ausschlussung*) противправности доиста *адекватно* изражава оно што се њиме хоће да изрази. То уједно објашњава зашто се до сада говори о *тзв.* искључењу.

Овде стварно *није реч о искључењу* противправности, јер се не може искључити нешто чега није било (претходно), што није било укључено у биће дела, јер дела (још) и није било као противправног. Противправност је *услов* деликта, без тог услова (још) нема деликта. Зато би било боље говорити о непостојању, недостатности противправности да би један чин, законом апстрактно одређен као кривично дело, *in concreto* био кривично дело. Реч је, дакле, о томе да противправности *још нема* па *зато* нема кривичног дела, а не о томе да кривично дело најпре постоји па се из њега тобож искључује противправност и тако (оно што је већ постојало) анулира. Када је учињено дело у нужној одбрани онда ту противправности није ни било, јер нужна одбрана *спречава* њену могућност. Због тога претпоставка о противправности дела које је законом одређено као кривично дело је заправо претпоставка о томе да је *услов in concreto* испуњен, али и да је свако дело законом одређено као кривично у апстрактном, општем смислу доиста противправно, што не мора значити да је такав и сваки његов појединачни облик.

4. Систем основа „искључења” противправности и њихова заснованост

Основи „искључења” противправности су многобројни, тако да готово није могуће дати њихов потпун приказ. Они произилазе из одре-

даба и начела скоро свих области права и стално се мењају. Тако се уноси социјална динамика у кривично право. У теорији кривичног права ипак постоје покушаји да се они систематизују, према неким принципима. У тим покушајима користе се два метода: *монистички* и *плуралистички*. Монистичка схватања настоје да све ове основе изведу из једног заједничког принципа, а плуралистичке из више њих. То у крајњој линији и не мора бити нарочито битно, јер је јединствен принцип увек могуће наћи у плуралистичком схватању, као што је и у монистичком могуће из једног глобалног принципа издвојити неке посебне.

Тражење неких принципа у овом смислу је у ствари трагање за материјалном, социолошко-правном основом или разлозима за постојање оваквих одредаба у праву и за њиховом легитимацијом. То су начини легитимирања основа „искључења” противправности, проблем објашњења *колизионих ситуација* у којима се „прокламирани интерес за неповредивошћу одређеног правног добра повлачи пред другим, у даној ситуацији јачим, вишим... интересом друштва” (Бачић). У том смислу наводе се, рецимо, принцип заштите претежнијег интереса, непостојање интереса за заштиту, принцип заштите права, принцип самозаштите, принцип подесног средства за подесан циљ, принцип више користи него штете, пристанак оштећеног, допуштени ризик и др.

Међутим, независно од ових принципа, лако је приметити да ови основи могу бити: изричит или прећутни, предвиђени у кривичном закону или су ван кривичног закона, а по степену своје општости општи, посебни и појединачни. Најпроблематичнији су *прећутни*, као што су уопште најпроблематичније све прећутне установе права. То су установе које се *толеришу* у праву, а да их закон непосредно не регулише (типичан случај је примерице продужено кривично дело). Законодавац то не чини случајно. Пре су у питању намерне „правне празнине”, па се може поставити питање да ли су то уопште правне празнине у строгом смислу речи. Најчешће се ради о установама које је *тешко регулисати* и намерно се препуштају *примени* права, да их пракса „регулише”, али путем појединачне а не опште правне норме, појединачним правним актом – на пример пресудом. Проблем настаје са питањем њихове *правне заснованости*. То је нарочито важно у кривичном праву, где најстроже функционише принцип законитости, на којем се инсистира и у материји „искључења” противправности.

Наиме, треба нагласити да основи „искључења” противправности морају бити *засновани на праву*. Као што нема кривичног дела без његовог законског одређивања, тако нема ни његовог „искључивања” уколико не постоји неки правни основ да се „искључи” противправност. То значи да ови основи делују у простору законског бића кривичног дела. Овакав закључак произилази из тзв. оперативног правила за утврђивање противправности, по коме је једно понашање противправно ако представља остварење законског бића кривичног дела, а не постоји неки разлог искључења противправности (*argumentum a contrario*).

Због оваквог начелног става настаје проблем не само легитимирања, већ пре свега *легализовања* прећутних основа „искључења” про-

тивправности. Како њих правно засновати? У делу теорије сматра се да баш учење о материјалним основама искључења противправности има посебну важност кад се ради о прећутним основама. По оваквом схватању суд би овде могао „сам успоставити норму која има снагу разлога искључења противправности”.

Баш због потребе оправдања прећутних основа „искључења” противправности и неки страни аутори (Maugach, Baumann, Schultz) сматрају да је *само тада* и због тога потребан појам *материјалне противправности*. Ти се разлози у ствари изводе путем *правне аналогије* (кажу да се изводе „из целокупног права, из највиших принципа и вредности правног поретка”). Сада је јасније зашто се толико инсистира на утврђивању неких *принципа* „искључења” противправности. Закључак је, да се ови основи „искључења” противправности налазе у *праву*, не изван позитивног права како се некад мислило (наводно у природном праву), били они изричитни или прећутни.

На први поглед прећутни основи „искључења” противправности траже материјални појам противправности, односно формално-материјални – без њега се наводно не би могли засновати. Зато се питамо, да ли је и њих могуће правно засновати полазећи од *формалног* појма противправности?

Чини се да је то могуће због тога што се овде ради о *аналогији*, о примени аналогије (пре свега правне) у кривичном праву или поводом кривичног права. Излази да, иако није дозвољена у конструкцији кривичног дела, ипак је изузетно дозвољена у обезбеђивању (и правдању) неких основа „искључења” противправности. То би значило да се аналогичном брани теза о формалном схватању противправности. Тиме се обезбеђује *правна подлога* овим основама, тиме се брани право, јер наводно ако у конкретном закону и може бити празнина – у праву их нема.

Значи ли то, даље, да ипак у кривичном праву функционише *правна* аналогија? Шта ћемо са поменутом тезом о њеној забрани у овој правној грани? Излаз је у схватању појма „искључења” противправности. По ранијем тумачењу тог појма изводимо закључак, да они *нису* у простору *кривичног права*, јер спречавају остварење једног битног услова кривичности (дела) – противправност. Ако је тако онда је и њихово аналогизирање *ван* кривичног права. Смисао забране аналогије у кривичном праву је примарно да се спречи *ширење* криминалне зоне путем аналогизирања, а смисао аналогије у области „искључења” противправности је обрнут: аналогизирањем се овде *сужава* криминална зона, али не тако да се негира начело законитости у кривичном праву већ да се она разумном корекцијом потврди. Она се спроводи путем „корекције” бића кривичног дела на конкретном плану.

Сад се поставља питање *правца* те корекције, тог редуковања криминалне зоне. То задире у природу и структуру основа „искључења” противправности. Ова структура је битна са становишта питања о којој *категорији кривичног дела* је реч. Одговор на ово питање је изопачена

слика правног поретка – он нам на својеврстан начин зорно представља целину правног система.

Претходно питање је битно са становишта *позиције кривично-правно заштићених вредности*, а посебно индивидуалних права и слобода. Овде је потребно указати на две велике групе инкриминаторних одредаба: једнима је смисао у инкриминисању понашања која су уперена против *јавних и државних добара*, а другима против *индивидуалних права и слобода*. На тој подели заштићених вредности разликују се два концепта, два модела кривичног права, две оријентације у њему: *тоталитарне*, која инсистира на првој групи одредаба и *либералне*, која инсистира на другој. Додуше, у сваком кривичном законодавству постоје обе, али је питање која је претежнија.

Са овог становишта се може поставити и питање, на које се или на које се претежно инкриминаторне одредбе односе поједини основи „искључења” противправности у одређеном правном систему. Ако претежу они који се односе на инкриминаторне одредбе чији је задатак да примарно штите јавне вредности онда се и њима либерализује систем заштите, и обрнуто. Зато само на основу кривичног закона није могуће оценити природу конкретног кривичног права. За ту оцену је нужно познавати структуру и правну садржину некривичних „искључујућих” одредаба у том систему.

На основу глобалног увида у правни систем изгледа да је правило, да правни поредак, због своје ефикасности, више инсистира на „искључујућим” одредбама у односу на инкриминације којима је смисао у заштити приватних, индивидуалних вредности (слобода и права човека), које су иначе загарантоване уставом. Те „искључујуће” одредбе најчешће се налазе у управним прописима. Тако принцип ефикасности на посредан начин улази у кривично право, појачава његову јавноправну природу на штету принципа гарантивности.

Као што је познато у нашем кривичном законодавству основи „искључења” противправности који су непосредно регулисани општим нормама кривичног закона су: нужна одбрана, крајња нужда и незнатна друштвена опасност, ако се противправност схвати у формално-материјалном смислу, тј. ако се друштвена опасност третира као саставни део противправности односно као несамосталан елемент у општем појму кривичног дела. Сви остали основи, изузев неких који су уређени посебним делом кривичног закона, који „искључују” противправност морају да се изводе тумачењем права, довођењем у везу кривичног права са другим областима важећег правног система. У овом смислу посебно су важне одговарајуће одредбе управног права, здравственог права, породичног права. Ти други, на свој начин интересантни основи „искључења” противправности могу се различито разврстати. У литератури се помињу углавном следеће њихове групе: дела извршена у испуњавању службене дужности, војно наређење и службени налог, допуштени ризик, дела учињена на основу родитељског права и права васпитања, дела у обављању лекарске дужности, пристанак оштећеног, дело-

вање у интересу оштећеног, претпостављени пристанак. Обрада ових основа подразумева посебну анализу, која отвара низ специфичних питања и недоумица у конституисању и функционисању кривичног права.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА

1. Бачић, Ф.: „Кривично право – опћи дио”, Загреб 1978.
2. Bavcon, Lj. i Šelih, A.: „Kazensko pravo – splošni del”, Ljubljana 1978.
3. Доленц М. и Маклецов, А.: „Систем целокупног кривичног права Краљевине Југославије”, Београд 1935.
4. Франк, С.: „Теорија казненог права”, Загреб 1955.
5. Jescheck, H.H.: „Lehrbuch des Strafrechts – Allgemeiner Teil”, Berlin 1972.
6. Марјановић, Ђ.: „Предавања по кривично право – општи дел”, Скопје 1980.
7. Новоселац, П.: „Кривично право – кривично дјело и његови елементи”, Осиек 1989.
8. Срзентић, Н. и Стајић, А.: „Кривично право ФНРЈ – општи део”, Београд, 1953.
9. Живановић, Т.: „Основи кривичног права Краљевине Југославије – општи део”, I, Београд 1937.

Ђорђе Вебер
адвокат у Новом Саду

КЛАСИФИКАЦИЈА ДЕЛАТНОСТИ И АДВОКАТУРА

Адвокатски позив је слободна, самостална и независна професија, једна од најстаријих. Неколико миленијума је адвокатура изграђивала своју физиономију, да би на крају XX века достигла највећи степен самосталности и независности у односу на државну власт и највећи степен професионалности у функцији пружања правне помоћи и заштити слобода и права грађана. Држава је ослободила адвокатуру од своје контроле, последњи пут када се одрекла права на давање сагласности на статутарна акта Адвокатских комора и сагласности на адвокатску Тарифу. И чинило се да је све што је било могуће постигнуто, досегнуто и заокружено.

У изградњи новог правног поретка и успостављања правне државе, у складу са Уставом СР Југославије, очекујемо да ће савезна Скупштина донети нови Закон о адвокатури, који према постојећем Предлогу одређује појам правне помоћи, садржи одредбу да правну помоћ пружају само адвокати (и нико више), и да се адвокати могу професионално бавити само пружањем правне помоћи (и ничим више).

Савезна влада је истовремено са Законом о адвокатури израдила и Предлог Закона о класификацији делатности и доставила исти савезној Скупштини на усвајање. Према образложењу Предлога тога Закона, класификација делатности има функцију да утврди општи друштвени стандард који би се примењивао за груписање и приказивање података у статистичким истраживањима, у спровођењу текуће економске политике, а нарочито у прописивању фискалних мера.

По том Предлогу закона, адвокатура је сврстана у:

- групу 7411 Правни послови
- подгрупу 74111 Адвокатске услуге
- 74112 Остали правни послови

Делатности из подгрупа 74111 и 74112 обухватају:

- правно заступање интереса једне стране против друге стране, пред судовима или другим правним телима, од стране или под надзором лица која су чланови Адвокатске коморе;
- савет и заступање у грађанским споровима, у случајевима кривичних дела, у споровима у вези с радним односом и др.;
- опште препоруке и савете и припрему правних докумената;
- уговори о инкорпорацији (претварања у акционарска друштва), уговори о ортаклуку и слични документи у вези оснивања предузећа;
- патенти и ауторска права;
- припрема тапија, тестаментa, старатељства и др.;
- активности јавних бележника, мировних судија, арбитра, ревизора, вештака и др.

Дакле, за делатност из подгрупе 74111 и 74112 јединствено и збирно су описани послови, што ће довести до великих тешкоћа код примене Закона о класификацији делатности и Закона о адвокатури. Мишљења смо да се појам правне помоћи може одредити једино Законом о адвокатури (зато тај Закон и постоји), а у опису делатности приликом класификације делатности, морају се преузети решења из оног Закона који изворно и примарно регулише неку област.

Ни важећа одлука СИВ-а о јединственој класификацији делатности (Сл. лист СФРЈ бр. 34/76) није уважавала специфичност и значај адвокатског позива, па је адвокатура сврстана у привредне делатности, у подгрупу 110904 са професијама које немају никакве сличности с адвокатуром.

Стога је Уставни суд Југославије одлуком бр. У-41/78 укинуо одредбу тач. 1 ст. 1 под 11. Одлуке о утврђивању привредних и ванпривредних делатности у оном делу у којем се адвокатура разврстава у привредне делатности. Спровodeћи ову одлуку Уставног суда Југославије, СИВ је донео Одлуку о измени и допуни одлуке о утврђивању привредних и ванпривредних делатности, према којој је адвокатура правилно сврстана у ванпривредне делатности (Сл. лист СФРЈ бр. 18/80).

Остаје нејасно како то да предлагач Закона о класификацији делатности игнорише став Уставног суда Југославије и адвокатуру поново класификује као привредну делатност, чиме могу бити повређена уставна и законска права адвоката. Ово стога што се класификација делатности примењује у доношењу мера економске, социјалне и фискалне политике па није мала разлика ако би адвокатура била сврстана у ванпривреду, где припада, уместо у привреду како је предложено.

И тако смо, не ослањајући се на претходно расправљена правна становишта и искуства, опет на једном почетку, опет у првом разреду, опет на једном мукотрпном послу у изградњи физиономије и друштвеног статуса адвокатуре.

Милан Добросављев
адвокат у Новом Саду

СТАНОВИШТЕ КАО ЗАКОН*

Сада, већ, познато правно схватање Грађанског одељења Врховног суда Србије утврђено на седници Одељења 28.06.1993. са образложењем од 11.10.1993. године (у даљем тексту Схватање) о новчаним обавезама у условима инфлације, повод је различитог разумевања и примене.

Нема спора да је напор који је учињен како би се заштитила права поверилаца позитиван. Таква оријентација, иако настаје са огромним закашњењем, заслужује похвалу. Међутим, Схватање отвара више дилема у погледу заснованости на уставу и закону а такође у практичној примени.

Надам се да није потребно нарочито аргументовати замерку Схватању, да задира у материју која не би могла бити предмет судске праксе, него да постаје извор права и то у најосетљивијој области мењања правоснажно пресуђених ствари и ретроактивне примене права. Покушај образложења Схватања, да ствар сведе само на доследну примену чл. 278 ЗОО (потпуна накнада штете) остаје неубедљив. Између осталог, ауторима Схватања би се могло поставити питање: Како то да су се тек сада сетили овог прописа који није мењан од доношења Закона о облигационим односима (1978. г.) а пракса га је са благословом истог Врховног суда занемаривала? Присетимо се чврстог става грађанских судова о недопустивости тужбених захтева који су покушавали да дуговани новац претварају у ствари или да га доводе у корелацију са страном валутом. Такав став је правдан доследном применом начела монетарног номинализма који ЗОО прописује.

Шта се Схватању може замерити?

Што-шта, али пре свега да:

1. Далеко прелази законом приписана овлашћења судске праксе.
2. Да је нејасно (иако је за судове) обавезујуће.
3. Да је непотпуно.

Први приговор се односи, пре свега, на тотално занемаривање законом датог овлашћења судској пракси.

Немам ништа против да се кроз судску праксу дође до дијаметрално супротног тумачења позитивног прописа. Међутим, категорички сам против, да пракса угрожава темеље правног система, ма какав он био. Отварањем могућности занемаривања *res iudicata*, које се препушта арбитражној оцени сваког судије („ако је дуговани износ новчаних јединица знатније обезвређен и уколико нађе да околности случаја и правичност то оправдавају” тач. 1. ст. 2. Становишта) да ли ће применити Закон.

Шта значе изрази: знатније, околности случаја и правичност?

Да ли је довољан сваки од ових разлога појединачно или је потребна кумулација? Да ли је „знатније” исто за физичко и правно лице? Да ли је важан материјални положај дужника?

Још је неодређенији услов „околности случаја”. Становиште не даје ниједну околност као будући путоказ, па можемо само да нагађамо које би све околности наишле на судску заштиту.

Коначно ту је и трећи услов: „правичност”.

У трећем ставу тач. један Становиште прописује да дужник дугује и затезну камату од доспелости до исплате, на износ дуга обрачунат по просечној стопи раста цена на мало од настанка обавезе до доспелости.

Губи се из вида да су тзв. законске затезне камате у себи садржале претежно реваролизацију и нешто мало камате („у висини есконтне стопе увећане за 20%”, „у висини пораста цена на мало увећано за 1,2% месечно”), тако да би стриктном применом становишта обавеза дужника реално била знатно већа. Надамо се да ће описана овлашћења суда о примени правичности наћи неку меру у овој недоумици.

Креатори становишта, у очигледном страху да нису довољно заштитили повериоца, прописују да ће се повериоцу поред наведеног досудити и разлика до пуне накнаде штете која се може огледати у губитку вредности одређене ствари, губитку камате под најповољнијим условима (да ли и код „Југоскандика” или „Дафимента”?) или каквом другом губитку.

Када смо код стране валуте ту се као параметар одређује вредност стране валуте по најповољнијем курсу на дан исплате по коме банка у месту плаћања откупљује ефективну страну валуту. Дакле, опет мимо званичног курса, мимо Удружења банака итд. Да ли је можда у игри тзв. „штицовани курс”?

На девизна потраживања повериоцу припада (према последњем ставу становишта домицилна камата). Поставља се питање, која ?, она у земљи власнику валуте или опет према најповољнијој камати у месту плаћања?

Становиште ништа не говори о роковима. Пошто се разлика у промени вредности новца дефинише као штета, за повериоца, претпостављам да важи рок застаре за накнаду штете. Или можда рок за неосновано обогаћење?

Занимљивије је питање како се рокови рачунају? Од настанка обавезе, од испуњења обавезе...?

Да ли би и неутужена потраживања са краћим роковима застаре могла uživати заштиту коју прописује Становиште?

Остаје отворено питање, када се поведе парница у већ пресуђеној ствари, да ли ће суд поново улазити у меритум ствари или ће се вршити само обрачун? Шта чинити у ситуацији када је донета пресуда на основу изостанка, признања или ако је спор завршен судским поравнањем? Шта чинити са евентуалним приговорима и противпотраживањима туженог који у спору нису истицани управо из свести дужника да му одговара да плати утврђени дугујући износ?

Сва наведена а вероватно и друга питања и дилеме доводе у питање уопште примену Становишта и унапред указују на тешкоће у примени.

Мишљења сам да се ова, изузетно деликатна материја, не може решавати кроз судску праксу него искључиво прописом и то законом који би јасно дефинисао како временски период, круг привилегованих потраживања, рокове и поступак којим би се ова заштита остварила.

* Правно схватање утврђено на седници Одељења одржаној 28.03.1993. године.

Новчана обавеза у условима инфлације

1. Када обавеза има за предмет своту новца, дужник је дужан да исплати онај број новчаних јединица на који обавеза гласи.

Али, ако је дуговани број новчаних јединица знатније обезвређен услед промене вредности динара, суд ће на захтев повериоца, уколико нађе да околности случаја и правичност то оправдавају, досудити разлику обрачунату по просечној стопи раста цена на мало од настанка обавезе до доспелости, осим ако уговорне стране то нису обезбедиле уговарањем индексне клаузуле или на други начин.

Дужник у доцњи дугује и затезну камату од доспелости до исплате, на износ дуга обрачунат по просечној стопи раста цена на мало од настанка обавезе до доспелости.

2. Поверилац новчаног потраживања изложеног инфлацији има право да од дужника у доцњи поред главнице и затезне камате захтева разлику до пуне накнаде штете. Штета се може састојати у губитку вредности одређене ствари, губитку камате на штедњу под најповољнијим условима, или каквом другом губитку.

3. Ако новчана обавеза сагласно или противно закону гласи на плаћање у некој страниој валути или се исплата по закону може извршити само у динарима, суд ће дужника обавезати на исплату динарске вредности износа стране валуте по најповољнијем курсу на дан исплате, по коме банке у месту плаћања откупљују ефективну страну валуту.

За време од доцње до исплате повериоцу припада домицилна камата у динарској противвредности обрачунатој на начин из претходног става.

(Билтен судске праксе Врховног суда Србије, бр. 2/93)

Након овога појављују се

Закључци

усвојени на основу саветовања грађанских и грађанско-привредних одељења Савезног суда, врховних судова Србије и Црне Горе, Врховног војног суда, Вишег привредног суда

у Београду и Привредног суда у Београду одржаног 16. и 17. новембра 1993. године у Београду.

Монетарни номинализам – валоризам и накнада штете у условима високе инфлације

I. Новчана потраживања настала пре 3. јула 1993. године

1) Када је због високе инфлације број новчаних јединица на који обавеза гласи обезвређен, повериоцу припада, сагласно начелу једнаких вредности узајамних давања, валоризовани износ по стопи раста цена на мало према подацима надлежног органа за послове статистике, ако законом или уговором није друкчије предвиђено.

Валоризација важи под условом да поверилац није у целини обезбеђен уговореном индексном клаузулом или на други начин, ако је делимично обезбеђен, валоризација важи за необезбеђени део.

2) Када је новчана обавеза валоризована са даном 3. јулом 1993. године, повериоцу припада затезна камата само од тога дана до исплате.

3) Од дана падања дужника у доцњу, уместо валоризације новчане обавезе на наведени начин, ако штету због доцње не покрива затезна камата, поверилац може да тражи разлику до потпуне накнаде штете на основу чл. 278 ст. 2 ЗОО. Штета се може састојати у губитку вредности одређене ствари коју поверилац није могао услед доцње дужника да прибави, у губитку камате на штедњу или у каквом другом губитку.

II. Новчано потраживање настало после 3. јула 1993. године

У случају из тачке I поверилац има право на валоризовани износ новчаних потраживања насталих после 3. јула 1993. године, почев од настанка обавезе до дана падања дужника у доцњу, а од тога дана и на затезну камату на тај износ ако за почетак затезне камате законом за поједине правне основе новчаног потраживања није друкчије одређено.

Повериоцу припада затезна камата на валоризовани износ од дана са којим је валоризација извршена ако законом није друкчије одређено.

III. Кад новчана обавеза гласи на страну валуту

Ако новчана обавеза гласи на плаћање у некој страниој валути али се исплата по закону мора извршити само у динарима, суд ће дужника обавезати на исплату динарске вредности износа стране валуте по најповољнијем курсу по коме пословне банке у месту плаћања на дан исплате откупљују ефективну страну валуту.

(Билтен судске праксе Врховног суда Србије 1/94).

Законом о редовним судовима (Сл. гласник 46/91) чл. 17 ст. 1 тачка 2 под б предвиђено је да Врховни суд: „утврђује начелне правне ставове и начелна правна мишљења ради јединствене примене закона и других прописа од стране судова у Републици”. У чл. 27 ст. 1 тач. 1 предвиђа се да Општа седница Врховног суда:

„1) утврђује начелне правне ставове и начелна правна мишљења ради јединствене примене закона и других прописа од стране судова”.

Дакле, за сада имамо Схватање и Закључке. Да ли то представља начелни правни став или начелно правно мишљење у смислу Закона?

БОЖИДАР С. МАРКОВИЋ: О ПРАВЕДНОМ ПРАВУ

(Visio mundi academic press, Нови Сад 1993; стр. 356; Избор текстова: проф. др Гордана Вукадиновић; Предговор: проф. др Данило Баста)

Недавно је из штампе изашла књига *О праведном праву* Божидара С. Марковића, у издању Visio mundi academic press. Том, а и својим ранијим књигама, ова млада новосадска издавачка кућа коју води Мирослав Илић, наговештава да ће поћи путем Књижарнице Зорана Стојановића и своју издавачку политику усмерити само на врхунска дела писане речи. У сваком случају, било је крајње време да, након поново објављених сабраних дела Слободана Јовановића и две књиге изабраних текстова Ђорђа Тасића, на једном месту добијемо обједињене све важније расправе и чланке Јовановићевог и Тасићевог млађег, али ништа мање надаренијег колеге са Правног факултета у Београду између Првог и Другог светског рата. Заправо, главна разлика између тројице вероватно најзначајнијих међуратних теоретичара права и демократије у Југославији била је доб у којој је њихову универзитетску каријеру (а у случају Тасића и живот) прекинуо Други светски рат. Марковић, као најмлађи (још у тридесетим годинама када је рат почео), био је и најприкраћенији од све тројице за време и услове у којима је могао показати сав свој богати таленат и акумулирано знање.

Већ и из овога што је до сада речено јасно је да је књига о којој је реч интересантна не само по својој садржини, него и као документ о једном аутору и једном теоријском ставу у различитим временима и политичким порецима. Божидар С. Марковић рођен је пре деведесет и једне године и данас спада у ред малобројних у области друштвених наука, који се могу похвалити да су током свог целог живота остали верни својим темељним научним опредељењима. Већ у својој докторској тези, одбрањеној 1930. године у Паризу пред комисијом састављеном од најугледнијих француских правника (Henry Lévi-Ullman, Etienne Bartin, Henri Capitant), Марковић је изложио своја главна схватања о правном поретку који своју праведност црпи из укорењености у друш-

твене процесе. Релативизовањем концепције правде, он је отворио читав низ осетљивих питања коресподентности правног поретка са емпиријским друштвеним вредностима, које у једном друштву важе. Питање које ће Марковићу нарочито лежати на срцу биће питање методе, тј. процедуре којом се друштвене вредности позитивирају у праву, или, другим речима, питање демократије.

Након што је 1941. године прекинуо са својом универзитетском каријером, и почео се бавити више историјским него теоријским проблемима, Марковић ће се 1990. године, иако већ у дубокој старости, али још увек веома бистрог ума и са великим жаром, вратити проблемима права и демократије – настављајући управо тамо где су га прекинули пре пола века. И не само њега. У данашњим напорима да се са теорије права и демократије састружу полувековне наслаге дијамата и „воље владајуће класе”, Марковићево дело, сложено између корица књиге *О праведном праву*, представља веома подстицајно штиво.

У самој књизи су обједињене најзначајније Марковићеве расправе и чланци, написани у веома дугом периоду од чак шездесет и три године (од 1930. до 1993. године) и разврстани у осам поглавља (1. Правда и право, 2. Право и демократија, 3. Право о социологија, 4. О дуалитету права, 5. Француска мисао у праву, 6. Из историје правне мисли, 7. Живан Спасојевић и 8. Ђорђе Тасић). Пошто је веома тешко у једном овако кратком приказу поменути све теме и идеје битне за разумевање Марковићеве правне мисли, ја бих желео да скренем пажњу на неколико текстова који имају социолошкоправну димензију. То су пре свега „Проблем основа и интерпретације приватног права у светлости учења социолошке школе”, „Право и социологија”, „О појму позитивног права”, „О социолошком и етатистичком нормативитету у праву”, „О дуалитету позитивног права”, „Криза друштвених наука и мистицизам у савременој Француској” и „Солидаризам и право”. У свим овим текстовима доминира утицај француске теорије друштвеног права, Bergsonове филозофије и Durkheimове социологије.

Поникао на традицијама Bergsonове филозофије и Nauroisове социологије права, Марковић је лако усвајао солидаристичку доктрину и теорију друштвеног права, али без њихових социјалистичких конотација. Друштвено право ће током свог дугог стваралачког живота Марковић схватати као правду, на начин на који је то учинио у својој докторској тези (као „друштвену подлогу” позитивног права). Штавише, он је сматрао да је мистична интуиција онај пресудни новум француске теорије друштвеног права којом је могуће адекватно објашњавати правни феномен у друштву. Друштвено право је оно право у којем друштво излази у сусрет својим потребама и које интуитивно прихватају сви чланови друштва. Претпоставка овог става је да се у друштву крије непротивречна правна формула чијим „открићем” могу бити решени сви проблеми и конфликти, настали као последица стварања и примене државног закона. Применом друштвеног права се једино може спречити „побуна факата против закона” и то тако што социологија „треба нама

у праву да омогући остварење једног истински социалног права”, што ће играти „улогу најглавнијег саветника законодавчевог” и бити медијум кроз који ће судија сићи „непосредно у објективну друштвену стварност”. Када је законодавац у питању, он ће, независно од савета социолога, бити у стању да адекватно упозна и реализује друштвено право, само ако је успостављена (политичка) демократија. Оно што је овде релевантно од Марковићевих схватања демократије, то је став да у демократском поретку, друштво стиче најбоље могућности да своје право оваплоти у државним прописима, чија ће ефикасност бити максимална уколико су нови, општи и диспозитивни (док ће ефикасност опадати са застаревањем прописа, са степеном њихове посебности, као и са њиховим императивним карактером). Под оптималним условима диспозитивности државног права, и сам судија ће моћи да примењује актуелне одредбе друштвеног права, тј. да излази у сусрет њиховим променама, док ће у случају императивности државноправних норми морати да их се стриктно придржава, како од њега захтева начело правне сигурности. Задовољење и усклађивање ова два захтева (захтева за правдом и захтева за сигурношћу) представља навластити задатак права. На основу ових ставова, имајући на уму првенствено моменат спонтанитета, Марковић ће за прототип свог друштвеног права узети приватно, а не социјално право, како је то код Тасића био случај.

Остајући индиферентан према марксистичком тренду у југословенској правној и социјалној мисли након 2. светског рада, Божидар С. Марковић ће се у позној доби свога стваралаштва накратко вратити неким социолошкоправним темама, првенствено у расправи о социолошким и етатистичким нормама у праву. Социолошке норме се дефинишу као оне норме „поникле у слободном друштву”, које је правни поредак прихватио, а састоје се из факата „објективне друштвене каузалности” и „нормативних факата”. Иако има претензије да ове две врсте факата које чине друштвено тј. „социолошко право” раздвоји, Марковић их у своме раду ипак амалгамира, на свој већ уобичајени начин, у обичајном праву, трговачким узансама и правним стандардима (у ствари генералним клаузулама), који тако постају интегрални део „објективних друштвених каузалности”. Суочено са овим „објективним друштвеним каузалностима”, рекло би се да државно право заиста нема велики маневарски простор за регулацију друштвених односа. Ипак, државно право може да се опре овом детерминизму и уведе новине у друштвено право уколико је „плод акта вере или теоријске догме”, те као такво „ирационалног или мистичног порекла”. Отуда је у сваком друштву веома важно какве ће му бити „теоријске догме”: демократске или ауторитарне. Јер, док демократија не представља никакву политичку доктрину, већ је само политичка метода, ауторитарни режими су „истовремено испуњени и искључивим конкретним идеологијама. Услед тога демократија омогућује друштву и држави најширу еволуцију, максимум научности и рационалности и минимум мистицизма, и тиме поред осталог и једно позитивно право најближе праведном праву, тј. правди

и правичности. Ауторитативни режими, напротив, с вером у коначну истину намећу једну дириговану и тиме спутану еволуцију, садрже мање научности и више ирационалнога и мистичнога и с тим једно идеолошки искључиво позитивно право које је стога удаљеније од социјалног права, а тиме и од објективне правде и праведности.”

Узму ли се у обзир оваква схватања о праву (не улазећи овом приликом у њихову валидност), није чудо што је Божидар С. Марковић протеклих пола века ћутао. Његове речи у сваком случају треба узети озбиљно сада, када смо опет на почетку, у неизвесности којим ћемо путем кренути: ауторитативним или демократским.

Др Александар Молнар

ИЛИЈА СИМИЋ: КРИВИЧНА ДЕЛА ИЗ ПОСЕБНИХ САВЕЗНИХ И РЕПУБЛИЧКИХ ЗАКОНА СА КОМЕНТАРОМ

(„Службени гласник”, Београд, 1994; стр. 101)

Ако би се судило по броју кривичних дела расутих изван Кривичног закона и данас бисмо се могли позвати на Тацитово запажање да смо некада страдали због својих преступа, а да сада страдамо и због својих закона. О таквим законима говори књига која је предмет овог приказа.

Седам година након нашег првог коментара кривичних дела из посебних закона (др Сава Стојановић, 1987) из штампе је изашао нов, неопходан приручник са коментаром Илије Симића, врсног практичара и доброг познаваоца ове материје. Аутор Симић, међутим, за разлику од свог претходника, имао је пред собом посао другачијег обима и карактера, у битно другачијим политичким и правним приликама. Док је у 1987. години било укупно осамнаест посебних закона у којима су била прописана кривична дела, данас их је двоструко више, уз упадљиву тенденцију пораста. Док се у 1987. години могло говорити о декриминализацији, о опадању „невидљиве моћи” и постепеном растакању кривичног права као ауторитарне *agasa imperii*, данас је у замаху управо обрнут процес.

Да се не ради ни о каквом другоразредном или акцесорном законодавству показује већ површина статистика до које, листајући ову књигу, читалац може сам доћи. У посебним законима данас су прописана 64 кривична дела (33 у савезним и 31 у републичким законима Републике Србије), са још 50 нарочитих видова (13 тежих облика и 37 варијанти). При томе, одговорност за нехат предвиђена је у четири случаја, за покушај у три случаја, а за припремање у једном случају. Кривично гоњење по приватној тужби предузима се само за три кривична дела из Закона о ауторском праву. Структура санкција најдиректније говори о озбиљности овог законодавства: смртна казна прописана је за тежи облик кривичног дела из чл. 1018 савезног Закона о поморској и унутрашњој пловидби (аутор оправдано указује да је то сада у супротности

са чл. 21 ст. 2 Устава СРЈ, јер се смртна казна не може изрећи за кривична дела прописана савезним законом); казна до 15 година затвора може се изрећи за седам облика кривичних дела; казна до 10 година затвора за пет облика кривичних дела; казна до 8 година затвора за пет облика кривичних дела; казна до 5 година затвора за двадесетдва облика кривичних дела; а казна до 3 године затвора за тридесетједан облик кривичних дела.

На прегледан, систематичан и разговетан начин, у обиму који је примерен учесталости појединих кривичних дела, аутор објашњава елементе и појмове дела, упознаје нас са садржином прописа на које упућују бројне бланкетарне одредбе, упоређује ова кривична дела са сродним кривичним делима из Кривичног закона, упозорава на дуалитет кривичноправних норми и, у нужној мери, износи примере из новије судске праксе.

Штета је што је аутор углавном остао истрајан у неутралном и позитивистичком приступу, упркос бројним изазовима и упркос својој способности да на њих критички одговори, о чему сведочи његов реферат на саветовању о Нацрту новог Кривичног закона РС (Копаноник, 1994). Тако су, рецимо, у Закону о јавном реду и миру и у Закону о контроли, утврђивању и наплати јавних прихода, остале „поштеђене“ контроверзне одредбе у којима је једнака казна запређена за онога ко само увреди као и за онога ко злоставља и нападне службено лице, одн. за онога ко употреби силу према инспектору. Без потребне критике остала је и одредба чл. 24 Закона о јавном реду и миру, у којој је, као забрањена радња у спречавању службеног лица, у исти ранг са нападом стављена еластична и за слободну интерпретацију (могуће је и са чисто политичким побудама) погодна формула „...или на други начин“. Исто тако, у Закону о мерама за отклањање и ублажавање последица примене санкција међународних организација, без примедбе је прошао неодређен, бланкетарни тип одредбе и кажњавање за покушај, са запређеном казном од најмање три године.

О томе какву правну несигурност може изазвати оваква дисперзија кривичноправних норми говори и чињеница да сам аутор, упркос свом знању, искуству и уложеном труду, не искључује могућност да је неко кривично дело испустио из свог коментара, не само због тога што ова кривична дела искрсавају готово после сваке законодавне активности Скупштине, већ и због тога што код нас не постоји посебан регистар кривичног законодавства. Уверени смо да веома мали број грађана зна да је Законом о оружју и муницији престала важност кривичног дела недозвољеног држања оружја и распрсквајућих материја из чл. 229 КЗС, да су Законом о јавном реду и миру стављене ван снаге одредбе чл. 213 ст. 3 и чл. 214 КЗС, каква су све понашања забрањена а какве казне прописане Законом о систему веза или да је још увек кажњиво бављење препродајом непокретности или посредовање у промету непокретности (овај последњи пропис потиче из 1981. године и још увек је на снази иако увелико превазиђен).

Овакво „притајено” или „криптонормативно” кривично законодавство у земљи писаног и кодификованог права и у еминентно репресивној функцији државе, функцији у којој се негативно одређује домен слободе и утврђују и санкционишу границе криминалне сфере, за последицу може имати неслуђено ширење деликтног подручја и то не само због иначе присутне појаве да се инкриминише веома широка и недовољно одређена област и врста људског понашања, већ и због изузетно отежане могућности познавања прописа. Илија Симић, с пуном оправданошћу, поново отвара питање да ли сва кривична дела треба обухватити једним кривичним законом, а ако то није изводљиво, у којој мери тада треба допустити да се кривична дела регулишу посебним законима а да то не иде на штету правне сигурности и правне кохерентности и да не допушта упоредно важење међусобно супротних или увелико превазиђених прописа.

Слободан Бељански

ХРОНИКА

НОВИ САД, 07. фебруар 1994. – Адвокатска комора Војводине је поднела Уставном суду Републике Србије иницијативу за оцену уставности Уредбе о увођењу посебне републичке таксе, која се плаћа за време примене санкција међународних организација („Сл. гласник РС”, бр. 8/94).

Поводом поднете иницијативе Уставни суд Републике Србије је 31.03. 1994. године донео одлуку којом се утврђује да наведена Уредба у време свог важења није била у сагласности са уставом и Законом.

* * *

НОВИ САД, 26. фебруар 1994. – На годишњој Скупштини Адвокатске коморе Војводине усвојен је закључак – правни став Скупштине:

а) пружање и коришћење правне помоћи у остваривању и заштити уставних и законских права и слобода, не представља промет услуга;

б) адвокатска делатност, као јавна друштвена делатност, не представља промет услуга и пружање услуга у смислу Закона о порезу на промет („Сл. гласник РС”, бр. 78/91 и др.), и Уредбе о утврђивању и плаћању пореза на промет за време примене санкција међународних организација (Сл. гласник, бр. 8/94).

* * *

БЕОГРАД, април 1994. – Адвокат Страхиња Кастратовић, савезни посланик, поднео је амандман на предлог Закона о класификацији делатности и регистру јединица разврставања.

Подносилац амандмана сматра да адвокатура као самостална и независна професионална делатност у пружању правне помоћи и остваривању слободe и права грађана и других законом утврђених права и интереса домаћих и страних физичких и правних лица, не може бити разврстана као делатност која пружа услуге, већ искључиво пружа правну помоћ у име и за рачун странке. Истовремено овим амандманом предлаже се усаглашавање појма адвокатских послова, са одредбама Предлога Закона о адвокатури.

* * *

НОВИ САД, 30. март 1994. – Адвокатска комора Војводине поднела је Уставном суду Републике Србије иницијативу за оцену уставности и законитости Закона о посебном порезу и посебној републичкој такси, који се плаћају за време примене санкција међународних организација („Сл. гласник РС”, бр. 19/94).

У иницијативи Адвокатска комора Војводине изражава став да Законом о јавним приходима и јавним расходима („Сл. гласник РС”, бр. 76/91), није

предвиђена оваква врста таксе, а да се Законом могу уводити само оне таксе које су предвиђене Законом о јавним приходима и јавним расходима.

Иницијативом је такође предложено да Уставни суд Републике Србије донесе одлуку о обустави извршења оспореног Закона, до доношења одлуке о овом предлогу.

Жарко Јокановић, народни посланик, доставио је амандман на напред наведени Закон, са циљем да се уведена такса смањи са 500,00 на 100,00 динара.

Народна скупштина Републике Србије на заседању 27.V 1994. године изменила је оспоравану одредбу смањењем таксе са 500 н. дин. на 300 н. дин.

* * *

НОВИ САД, 28. март 1994. – Први пут од свог оснивања 1921. године Адвокатска комора Војводине, Одлуком Управног одбора, била је принуђена да преузме ванинституционалне мере због онемогућавања рада адвокатуре, доношења неуставних закона и уредаба са законском снагом и примене неусвојених закона, као и због нејединствене пореске политике и незаконитог увођења такси, те нерешеног материјалног положаја правосудних органа. Штрајк упозорења трајао је од 28. марта до 02. априла 1994. године и о њему су били упознати сви судови у Војводини као и јавна гласила.

Штрајк упозорења текао је истовремено са штрајком упозорења чланова Адвокатске коморе Србије.

* * *

БЕОГРАД, 23. април 1994. – На Изборној седници Скупштине Адвокатске коморе Србије за новог председника изабран је Милан Вујин, адвокат у Београду, а за његовог заменика Владимир Домазет, адвокат у Нишу.

* * *

БЕОГРАД, 07. мај 1994. – Одржан је састанак чланова представништва Адвокатске коморе Србије и председника Управног одбора Адвокатске коморе Војводине, са адвокатима, народним посланицима у Скупштини Републике Србије и Скупштини Савезне Републике Југославије. Посланици су упознати са иницијативама које су у скупштинској процедури, а тичу се адвокатуре и замољени су да исте подрже и да утичу на њихово усвајање.

* * *

БЕОГРАД, 12. мај 1994. – Адвокатска комора Србије организовала је састанак са гувернером Народне банке Југославије проф. др Драгославом Аврамовићем. Састанку је присуствовао и председник Управног одбора Адвокатске коморе Војводине, Ђорђе Вебер.

Гувернер Аврамовић је у разговору, у Адвокатској комори Србије, изјавио да ће се ограничење у погледу располагања готовим новцем уведено Одлуком о условима и начину плаћања готовим новцем („Сл. лист СРЈ”, бр. 38/94 од 09.05.1994. године) у најскорије време укинути, што је и учињено Одлуком о изменама одлуке о условима и начину плаћања готовим новцем („Сл. лист СРЈ”, бр. 40/94 од 20.05.1994. године). Гувернер Аврамовић је поводом плаћања посебне републичке таксе најавио промену целокупног пореског система у ком ће основни принцип бити да се порез плаћа из реалног дохотка. Промена пореског система очекује се до јула месеца 1994. године.

Приредио
Радивоје Јовић
адвокат у Новом Саду

ЗАКОНИ

ЗАКОН О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА КРИВИЧНОГ ЗАКОНА СРЈ

(Сл. лист СРЈ, бр. 24/94 од 18. III 1994)

Законом о изменама и допунама Кривичног закона СРЈ сви новчани износи, иначе последњи пут мењани 16.VII 1993. год. (ЗИД КЗ СРЈ, Сл. лист СРЈ, бр. 37/93), изражени су у новим динарима. Деноминација, међутим, нема само пропорционални карактер и формални значај. Померајући синхроне сразмере између појединих одредаба или између различитих облика истог кривичног дела, али и дијахроне сразмере у односу на релативне вредности из претходних верзија закона, ова деноминација залази у материјалну сферу и мења криминалнополитичку структуру закона.

Тако је сада однос између минималне (100 н.дин.) и максималне новчане казне (50.000 н.дин. одн. 200.000 н.дин.) двоструко већи него у претходној верзији. Уједно, новчани еквивалент једног дана затвора (сада 20 н.дин.) за петнаест пута је „девалвирао” у односу на обични максимум новчане казне.

Док су, занимљиво је, износи нових динара у неким одредбама сада подударни са износима динара из 1990. године (ЗИД КЗ СФРЈ од 28.VI 1990. год., Сл. лист СФРЈ, бр. 38/90), као што је, на пример, случај код кривичног дела трговине златним новцем или златом (чл. 167 КЗ), ти износи су, у односу на 1990. годину, код кривичног дела издавања чека без покрића (чл. 172 КЗ) сада за основни облик нижи чак за 150 пута, а за тежи облик за 100 пута. За кривично дело издавања чека без покрића сада је казна затвора до пет година предвиђена већ код имовинске користи преко 100 н.дин., а казна до десет година већ код имовинске користи преко 500 н.дин. Поредићи наведена два кривична дела могућ је, наравно, закључак да је сада закон за прво дело за толико пута блажи, али и закључак да је за друго дело за толико пута строжи. Реалне вредности и генерална тенденција законодавца говоре у прилог овог последњег тумачења.

Код кривичних дела злоупотребе службеног положаја (чл. 174 КЗ), преваре у служби (чл. 175 КЗ) и проневере у служби (чл. 176 КЗ) тежи облици кажњиви су за имовинску корист преко 5.000 н.дин. (ст. 2) и преко 15.000 н.дин. (ст. 3). Поређење са вредностима из 1990. године овог пута указује на поопштравање закона за три пута. Све ово сведочи да није у питању само линеарно расплитање доскорашњег монетарног хаоса, већ потпуно нови критеријум законодавца.

Другачије су и пропорције између различитих облика истог кривичног дела, па је тако досадашњи однос од 1:10 између основног и тежег облика кривичног дела несавесног рада у служби (чл. 182 КЗ) сада померен на читавих 1:50 (1.000 н.дин. према 50.000 н.дин.).

Урачунавање притвора и другог лишења слободe у новчану казну, које није извршено до ступања на снагу овог закона по правноснажно донетим пресудама, извршиће се по одредбама овог закона, а замена новчане казне затвором по пресудама правноснажно донетим до дана ступања на снагу овог закона извршиће се по прописима који су важили у време доношења пресуде.

Закон је ступио на снагу 26. III 1994. године.

* * *

ЗАКОН О ИЗМЕНАМА ЗАКОНА О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

(Сл. лист СРЈ, бр. 24/94 од 18. III 1994)

Законом о изменама Закона о кривичном поступку, новчана казна као дисциплинска мера поступка, лимитирана је до 50 н.дин. Ове казне иначе, предвиђене су за увреду суда и других учесника у поступку (чл. 78 ст. 1 ЗКП), за ометање рада суда (чл. 295 ст. 1 ЗКП), за нарушавање реда при спровођењу истражних радњи (чл. 180 ст. 1 ЗКП), за одуговлачење поступка (чл. 144 ст. 1 ЗКП), за одбијање да се предају одузети предмети (чл. 211 ст. 2 ЗКП) и за дисциплиновање сведока и вештака (чл. 237 ст. 1 и 2, чл. 243 ст. 2 и чл. 303 ст. 3 ЗКП).

Закон је ступио на снагу 26. III 1994. године.

* * *

ЗАКОН О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ

(Сл. лист СРЈ, бр. 24/94 од 18. III 1994)

Законом о изменама и допунама Закона о парничном поступку извршена је линеарна деноминација свих новчаних износа. Новчане казне као дисциплинске мере поступка лимитиране су до 50 н.дин. Ако вредност предмета спора не прелази износ од 800 н.дин. (у привредним споровима 4.500 н.дин.), ревизија није дозвољена, с тим што ће се о ревизији у поступку покренутом пре ступања на снагу овог закона поступати по правилима која су до тада важила. Ако вредност предмета спора не прелази 80 н.дин (у привредним споровима 450 н.дин.) примењују се одредбе за спор мале вредности. Када вредност предмета спора прелази износ од 2.500 н.дин. пуномоћник може бити само особа са положеним правосудним испитом. У привредним споровима суди судија појединац уколико вредност спора не прелази 1.500 н.дин. Суд ће издати платни налог (чл. 447 ст. 1 ЗПП) за потраживања која не прелазе износ од 80 н.дин.

Ако је до ступања на снагу овог закона поступак пред првостепеним судом окончан доношењем пресуде или решења, даљи поступак спровешће се по правилима која су важила до ступања на снагу овог закона. У случају укидања првостепене одлуке после ступања на снагу овог закона, даљи поступак спровешће се по овом закону.

Закон је ступио на снагу 26. III 1994. године.

* * *

ЗАКОН О ИЗМЕНИ ЗАКОНА О УПРАВНИМ СПОРОВИМА

(Сл. лист СРЈ, 24/94 од 18. III 1994)

Законом је деноминован износ новчане казне до 500 н.дин. за одговорно лице које не изврши одлуку (чл. 76 ст. 3 ЗУС).

Закон је ступио на снагу 26. III 1994. године.

ЗАКОН О ИЗМЕНИ ЗАКОНА О ИЗВРШНОМ ПОСТУПКУ

(Сл. лист СРЈ, бр. 24/94 од 18. III 1994)

Законом је износ новчане казне за радње које може извршити само дужник одређен за дужника појединца до 450 н.дин., а за дужника правно лице до 1.500 н.дин. (чл. 225 ст. 2 ЗИП).

Закон је ступио на снагу 26. III 1994. године.

* * *

ЗАКОН О ИЗМЕНАМА ЗАКОНА О ПРЕКРШАЈИМА КОЈИМА СЕ ПОВРЕЂУЈУ САВЕЗНИ ПРОПИСИ

(Сл. лист СРЈ, бр. 24/94 од 18. III 1994)

Законом су деноминирани износи новчаних казни. Између осталог, одређено је да новчана казна не може бити нижа од 10 н.дин. нити виша од 1.500 н.дин. за физичко лице, одговорно лице у правном лицу и предузетника, да за правна лица не може бити нижа од 200 н.дин. нити виша од 30.000 н.дин., али да се за тежу повреду савезних прописа може прописати и до 50.000 н.дин (до 3.000 н.дин. за одговорна лица).

Закон је ступио на снагу 26. III 1994. године.

* * *

ЗАКОН О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ОПШТЕМ УПРАВНОМ ПОСТУПКУ

(Сл. лист СРЈ, бр. 24/94 од 18. III 1994)

Све новчане казне прописане Законом о општем управном поступку (чл. 73 ст. 3, чл. 111 ст. 1, чл. 181 ст. 1 и 2, чл. 192 ст. 1, чл. 286 ст. 3 и чл. 293 ст. 3) деноминирани су на износ до 50 н.дин.

Закон је ступио на снагу 26. III 1994. године.

* * *

ЗАКОН О ИЗМЕНАМА ЗАКОНА О ПРЕКРШАЈИМА

(Сл. гласник РС, бр. 28/94 од 22. IV 1994)

Законом су деноминирани износи новчаних казни. Између осталог, прописано је да новчана казна може бити изречена у распону од 10 до 1.000 н.дин. за физичка лица и одговорна лица у правном лицу, од 100 до 10.000 н.дин. за правна лица и од 50 до 5.000 н.дин. за предузетнике, а да се одлуком скупштине општине новчана казна може прописати за прекршаје до половине ових износа.

Закон је ступио на снагу 30. IV 1994. године.

Приказао и коментарисао

Слободан Бељански

адвокат у Новом Саду

КРИВИЧНО ПРАВО

НОМИНАЛНИ НОВЧАНИ ИЗНОСИ КАО ОБЕЛЕЖЈЕ КРИВИЧНОГ ДЕЛА

Код кривичних дела код којих се као обележје појављују новчани износи уколико номинални износи означени у закону, услед промене вредности динара, представљају реално малу вредност, такви износи не могу бити основ за примену квалификованих облика наведених кривичних дела.

Приликом одлучивања да ли се ради о кривичном делу, или о основном кривичном делу или његовом квалификованом облику, суд ће висину прибављене користи да цени не само на основу номинално означених вредности, већ ће са обичног животног становишта узети у обзир и друге елементе назначене у опису дела у циљу утврђивања реалне вредности, а што је од значаја за правилну примену закона.

(Правни став усвојен 20. IV 1994. године на седници кривичног одељења Врховног суда Србије)

Коментар

Иако се то нигде изричито не помиње, очигледно је да се правни став односи на случајеве кривичних дела која су извршена пре 24. I 1994. год., а

за која се суди после 24. I 1994. године, као датума када је уведен нови динар. Правни став, дакле, има за циљ да у периоду од последње деноминације па, евентуално, до доношења новог Кривичног закона, нађе излаз из тешкоћа пред које тужилаштво и суд стављају кривична дела чије обележје представљају номинално одређени новчани износи. Питање је колико је Врховни суд у томе успео, колико је јасан начин на који је изразио свој став и колико је сугерисани метод у складу са уставом и законом.

У првом одељку става није довољно јасно шта код номинално означених износа чини „реално малу вредност”, да ли је то вредност која је најпре, у смислу правног схватања истог суда од 13. X 1993. године ревалоризована (видети *Гласник* бр. 12/93 стр. 35–36) а потом, после 24. I 1994. године деноминована и како се то код номиналних новчаних величина уопште може примењивати релативан и емпиријски критеријум „реално малог” или „реално великог”, с обзиром да је износ увек такав какав јесте, па или представља или не представља обележје одређеног кривичног дела и неког његовог облика? Наравно, могуће је да се, после спроведених рачунских операција, деноминовани износ уопште не мо-

же изразити у новим новчаним јединицама. Уколико се први део правног става односи на такве случајеве требало је то јасно рећи, али би тада потпуно сувишно било објашњење да такав износ не може бити основ за примену тежих облика кривичног дела.

Други одељак правног става, међутим, чини беспредметним читав први одељак. Уколико суд у сваком случају има слободу да номинално означену вредност цени „са обичног животног становишта”, узимајући у обзир и друге елементе из описа дела, а све у циљу утврђивања „реалне вредности”, произилази да је тзв. реална вредност једино мерило за оцену да ли кривично дело постоји и, ако постоји, како ће бити квалификовано, а да су номинални износи, заправо, без икаквог утицаја.

На овај начин, вероватно по први пут код нас, створена је парадоксална ситуација да за кривична дела чије обележје су описно постављене вредности (нпр. „знатна штета”, „имовина већег обима”, „имовинска корист великих размера”), захваљујући правном ставу истог суда од 11. IV 1994. године (видети следећи правни став у овој рубрици), имамо за потребе праксе номинално утврђене износе, док за кривична дела чије обележје јесу номинално одређени износи, захваљујући овде анализираном правном ставу, имамо суду дату пуну слободу да се за те износе не везује, да их искуствено процењује и на релативан начин валоризује. Нема сумње да је ово нови допринос правној несигурности. Али, што је још важније, то је и директно упутило судске у законодавну власт. Мимо Устава и закона Суду се даје улога креатора уместо интерпретатора закона, а кривична дела којима

је законодавац унапред наменио нумерички константне и познате новчане износе (за време важења прописа), постају „отворена”, флексибилна и препуштена мање-више арбитражној надоградњи.

* * *

НОВЧАНИ ИЗНОСИ ЗА КРИВИЧНА ДЕЛА КОД КОЈИХ У ЗАКОНУ НИСУ ОДРЕЂЕНЕ ВРЕДНОСТИ

На седници Кривичног одељења Врховног суда Србије, одржаној 11. априла 1994. године, аналогно изменама Кривичног закона СР Југославије (Сл. лист СРЈ бр. 24/94 од 18. III 1994. године) утврђени су новчани износи за кривична дела код којих нису одређене вредности у Кривичном закону Републике Србије, тако да законско обележје:

1. „Знатна штета”, постоји када штета прелази износ од 5.000 динара;
2. „већа вредност” представља вредност која прелази износ од 5.000 динара;
3. „већа имовинска корист” представља корист која прелази износ од 5.000 динара;
4. „имовина већег обима” представља имовину чија вредност прелази износ од 20.000 динара;
5. „имовинска штета већег обима” постоји ако штета прелази износ од 20.000 динара;
6. „имовинска штета великих размера” постоји када штета прелази износ од 50.000 динара.

Коментар

Закон познаје и другачије описе имовинских вредности, попут „штета већих размера” (чл. 159 КЗ РС), „у

великој вредности" (чл. 158 ст. 3 КЗ РС) или „мала имовинска корист" (чл. 173 ст. 2 КЗ РС). Са мање или више сигурности ови описи се могу логички извести из оних који су наведени у правном ставу Врховног суда Србије. Остале дескрипције имовинског карактера, као што су „несразмерна имовинска корист", (цене) „знатно више од прописаних", „поремећај у привреди земље", „вредност која је у очигледној несразмери са уложеним радом", бављење трговином или посредовање „у већем обиму" или „поремећај у животу грађана или функционисању привреде", до краја су релативне и упућене на искуство, на фактичке околности или на аналогију.

Питање је колико су износи означени у правном ставу повезани са парадигматичним изменама Кривичног закона СРЈ (видети у рубрици ЗАКОНИ део о ЗИД КЗ СРЈ). Између правних феномена „штета" и „имовинска корист" свакако постоји значајна разлика, па се отуда не може сматрати дискрепанцом то што су за кривична дела помоћу којих је прибављена имовинска корист преко 5.000 н.дин. у Кривичном закону СРЈ забрањене казне до десет година затвора, док су за „знатну штету" или штету „већег обима", која према правном ставу прелази исти износ, у Кривичном закону РС забрањене блаже казне. Апсурдно је, међутим, што је могуће извршење и најтежих облика кривичних дела злоупотребе службеног положаја, проневере у служби и преваре у служби, прописаних савезним законом (најтежи облици ових кривичних дела постоје када имовинска корист прелази износ од 15.000 н.дин.), а да се то, у смислу правног става Врховног суда Србије, за домен републичког кри-

вичног законодавства, још не сматра „имовином већег обима" (постоји тек преко износа од 20.000 н.дин.), а пого-тово не „имовинском штетом великих размера" (постоји преко износа од 50.000 н.дин.).

Утисак је да је праг вредности означених у правном ставу постављен прениско и да је тиме закон добио у строгости.

Изабрао и коментарисао

Слободан Бељански

адвокат у Новом Саду

ГРАЂАНСКО ПРАВО

СПОСОБНОСТ ЗА НАСЛЕЂИВАЊЕ

(члан 125. Закона о наслеђивању)

Ако се законском наследнику оставиоца, пошто се одрекао наслеђа, роди живо дете, оно се позива на наслеђе ако је било зачето у моменту смрти оставиоца.

Из образложења

„Кад су се законски наследници оставиоца, кћи и син, одрекли од наслеђа, то су имовину која представља предмет заоставштине према оставинском решењу, наследили супруга оставиоца и друга кћи, свака са уделом од по 1/2.

У ревизији се међутим, истиче, да је син пошто се пред судом 08. октобра 1992. године, одрекао наслеђа, добио 20.12.1992. године свог сина. Из овог произилази да је ово живо рођено дете – унук оставиоца, већ било зачето у моменту отварања наслеђа, односно смрти оставиоца и да је, зато, оно позвано на наслеђе свога

деде, пошто изјава његовог оца, о одрицању од наслеђа може имати правно дејство само у односу на даваоца изјаве. Ово зато, јер према одредби члана 123. став 1. Закона о наслеђивању, смрћу лица отвара се његово наслеђе. С друге стране према одредби члана 125. тог Закона, наследник може бити само лице које је у животу у тренутку отварања наслеђа (став 1). Дете већ зачето у тренутку отварања наслеђа сматра се да је рођено, ако се живо роди (став 2). Најзад, према одредби члана 131. став 2. Закона о наслеђивању, наследник се може одрећи наслеђа само у своје име, а не и у име својих потомака.”

(Врховни суд Србије, Рев. 3369/92 од 21.10.1992)

У бившем покрајинском Закону (Сл. лист САПВ 8/75) који је престао да важи 10. марта 1993. године у члану 208 став 5 било је предвиђено:

Приликом давања изјаве о одрицању од наслеђа, суд ће наследника упозорити да се може одрећи само у своје име или у име својих потомака.

* * *

ПРЕСУДА НА ОСНОВУ ПРИЗНАЊА

Признање тужбеног захтева може се учинити на рочишту или поднеском али увек мора бити несумњиво да потиче од тужене стране, односно њеног овлашћеног лица.

Признање инфлацијом обезвређеног тужбеног захтева, без могућности тужиоца да га вредносно обнови, не може довести до доношења пресуде на основу признања.

Кад су испуњени услови, пресуда на основу признања учињеног поднеском може се донети и ван рочишта ако је поднесак достављен тужиоцу са до-

вољно времена да реагује на евентуалну примену вредности захтева.

(Врховни суд Србије, Рев. 153/93 од 04.02.1993. год.)

Да се подсетимо шта о томе каже Закон о парничном поступку

ПРЕСУДА НА ОСНОВУ ПРИЗНАЊА

Члан 331.

Ако тужени до закључења главне расправе призна тужбени захтев, суд ће без даљег расправљања донети пресуду којом усваја тужбени захтев (пресуда на основу признања).

Суд неће донети пресуду на основу признања и кад су испуњени потребни услови, ако нађе да је реч о захтеву којим странке не могу располагати (члан 3. став 3).

Доношење пресуде на основу признања одложиће се ако је потребно да се о околностима из става 2. овог члана претходно прибаве обавештења.

Признање тужбеног захтева, на рочишту или у писменом поднеску, тужени може и без пристанка тужиоца опозвати до доношења пресуде.

* * *

СУДРЖАВИНА СУВЛАСНИЧКЕ СТВАРИ

Сувласник може тражити да му други сувласник преда у судржавину сувласничку ствар.

Из образложења

„Предмет тужбеног захтева у овој парници је предаја у судржавину спорне зграде са плацем и свих помоћних и припадајућих објеката који се налазе на том плацу, које непокретности сада искључиво држи и користи тужена.

У року поступка пред првостепеним судом утврђено је да је поравнањем, П. 1306/80 од 11.09.1980. године, извршена деоба спорне непокретности, стечене у току брачне заједнице тужиље и сада пок. Р.С., тако да су по том поравнању они постали сувласници предметне непокретности са уделима од по 1/2.

Такође је утврђено да се тужиља после развода брака из предметне куће иселила 1981. године, и да се тада уселила тужена која се удала за Р.С., која је после његове смрти наследила његов удео од 1/2 спорне непокретности.

Код овако утврђеног чињеничног стања а полазећи од тога да није извршена физичка деоба и да је тужена у непосредној државини спорне непокретности од 1981. године, нижестепени судови су закључили да тужена има право да и даље настави са несметаним коришћењем ове непокретности, ради чега су и одбили тужбени захтев.

Овакво правно становиште судова је погрешно.

Институт сусвојине регулисан је одредбом члана 13. Закона о основним својинско-правним односима. Према овој одредби сусвојина посто-

ји када на неподељеној ствари више лица има право својине, али тако, да је део сваког титулара одређен, сразмерно целини.

У смислу члана 14. тога Закона, сувласник има право да сувласничку ствар држи и да се њоме користи заједно за осталим сувласницима, сразмерно свом делу неповређујући право осталих сувласника.

Из ове законске одредбе произилази да без споразума са осталим сувласницима ниједан сувласник не може имати искључиву државину сувласничке ствари. Напротив, сувласници се у односу на целу сувласничку ствар појављују као судржаоци у смислу члана 70. став 4. наведеног Закона.

Према томе, уколико један од сувласника држи целу сувласничку ствар, без споразума са другим сувласником, он може тражити да му се ствар преда у судржавину. Како у овом случају тужена држи целу спорну непокретност, то је у смислу напред наведених прописа дужна да ту непокретност преда у судржавину тужиљи, као другој сувласници ове непокретности."

(Врховни суд Србије, Рев. 2376/91 од 10. фебруара 1993)

Приредио
Милан Добросављев
адвокат у Новом Саду

**СА СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА АКВ
одржане 28. 04.1994. године**

1. Одбија се захтев Перишић Наде, дипломираног правника из Кикинде за упис у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине.

2. Брише се из Именика адвоката Адвокатске коморе Војводине Чаушевић Јелена, адвокат у Новом Саду, са даном 27.04.1994, због пензионисања.

3. Уписује се Чаушевић Јелена, дипломирани правник, рођена 05.02. 1939. године, 28.04.1994. у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Трг младенаца 6.

4. Уписује се Спасојевић Радивоје, дипломирани правник, рођен 17.10. 1955. године, 28.04.1994. у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Соње Маринковић 5.

5. Уписује се Босанчић Гордана, дипломирани правник, рођена 27.12. 1967. године, 28.04.1994. у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Браће Поповић 12.

6. Уписује се Драговић Тубић Војислава, дипломирани правник, рођена 31.08.1962. године, 28.04.1994. у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Школска 3.

7. Уписује се Бабић Милан, дипломирани правник, рођен 24.10.1953. године, 28.04.1994. у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Бачкој Паланци, Жарка Зрењанина 64.

8. Уписује се Батуран Дуле, дипломирани правник, рођен 15.11.1959. године, 28.04.1994. у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Пашићева 13/1.

9. Уписује се Паић Зоран, дипломирани правник, рођен 06.08.1964. године, 28.04.1994. у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Темерину, Новосадска 395.

10. Брише се из Именика адвокатских приправника Паић Зоран, адвокатски приправник код Кристијан Жојефа, адвоката у Темерину, са даном 28.04.1994, због уписа у Именик адвоката ове Коморе.

11. Уписује се Ивановић Зоран, дипломирани правник, рођен 03.06.1964. године, 28.04.1994. у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Бате Бркића 12.

12. Брише се из Именика адвокатских приправника Ивановић Зоран, адвокатски приправник код Пухаловић Александра, адвоката у Новом Саду, са даном 28.04.1994, због уписа у Именик адвоката ове Коморе.

13. Уписује се Весковић Миомира, дипломирани правник, рођена 19.05. 1966. године, 28.04.1994. у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Сремској Митровици, Лењинова 5.

14. Брише се из Именика адвокатских приправника Весковић Миомира, адвокатски приправник код Весковић Живка, адвоката у Сремској Митровици, са даном 28.04.1994, због уписа у Именик адвоката ове Коморе.

15. Уписује се у Именик адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду Стајковић Драгана, рођена 22.05.1966. у Новом Саду, са адвокатско-приправничком вежбом код Богичевић Милана, адвоката у Новом Саду, дана 28.04.1994.

16. Уписује се у Именик адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду Парчетић Бурка Ирина, рођена 28.04.1968. у Сомбору, са адвокатско-приправничком вежбом код Марковиновић Звонка, адвоката у Сомбору, дана 28.04.1994.

17. Уписује се у Именик адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду Јоксимовић Светлана, рођена 26.09.1960. у Сомбору, са адвокатско-приправничком вежбом код Јоксимовић Драгана, адвоката у Новом Саду, дана 28.04.1994.

18. Уписује се у Именик адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду Мијић Татјана, рођена 25.06.1969. у Бечеју, са адвокатско-приправничком вежбом код Марков Александра, адвоката у Бечеју, дана 28.04.1994.

19. Уписује се у Именик адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду Адамовић Властимир, рођен 27.04.1963. у Панчеву, са адвокатско-приправничком вежбом код Ђорђевић Светлане, адвоката у Панчеву, дана 28.04.1994.

20. Уписује се у Именик адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду Проданов Душан, рођен 25.01.1944. у Сомбору, са адвокатско-приправничком вежбом код Вукичевић Радивоја, адвоката у Сомбору, дана 28.04.1994.

21. Уписује се у Именик адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду Дачић Владана, рођена 14.10.1970. у Новом Саду, са адвокатско-приправничком вежбом код Стошић Драгана, адвоката у Новом Саду, дана 28.04.1994.

22. Уписује се у Именик адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду Королија Вера, рођена 12.10.1967. у Зрењанину, са адвокатско-приправничком вежбом код Грујић Душана, адвоката у Зрењанину, дана 28.04.1994.

23. Условно се уписује Чик Андрија, дипломирани правник, рођен 11.02.1950, у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Змај Јовина 2/1, са даном давања свечане изјаве.

24. Условно се уписује Јањетовић Маринковић Мира, дипломирани правник, рођена 12.05.1948, у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Бачу, Војвођанских бригада 8, са даном давања свечане изјаве.

25. Условно се уписује Дракулић Станковић Љиљана, дипломирани правник, рођена 18.07.1951, у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Зрењанину, Јована Поповића 5, са даном давања свечане изјаве.

26. Условно се уписује Стокић Милош, дипломирани правник, рођен 02.11.1959, у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Руми, Вељка Дугошевића 173, са даном давања свечане изјаве.

27. Условно се уписује Јованов Мирослав, дипломирани правник, рођен 29.12.1961, у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Зрењанину, Гундулићева 2/а, са даном давања свечане изјаве.

28. Условно се уписује Богдановић Невенка, дипломирани правник, рођена 15.05.1956, у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Сремским Карловцима, Карловачких ђака 7, са даном давања свечане изјаве.

29. Условно се уписује Пешић Биљана, дипломирани правник, рођена 30.06.1954, у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Панчеву, ЈНА 10/а, са даном давања свечане изјаве.

30. Условно се уписује Вукашинов Славица, дипломирани правник, рођена 15.01.1955, у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Ковину, Лазе Костића 2, са даном давања свечане изјаве.

31. Условно се уписује Арко Надежда, дипломирани правник, рођена 08.12.1934, у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Ковину, Лазе Костића 2/а, са даном давања свечане изјаве.

32. Брише се из Именика адвоката Адвокатске коморе Војводине Јеремић Предраг, адвокат у Новом Саду, са даном 31.03.1994, због престанка обављања адвокатске делатнос-

ти. – Томић Биљана, адвокат у Новом Саду, именује се за преузиматеља адвокатске канцеларије Јеремић Предрага.

33. Кочиш Бела, адвокат у Суботици, брише се из Именика адвоката Адвокатске коморе Војводине с даном 24.08.1992, због губитка држављанства Савезне Републике Југославије. – Виллов Марин, адвокат у Суботици, именује се за преузиматеља адвокатске канцеларије Кочиш Беле.

34. Брише се из Именика адвоката Адвокатске коморе Војводине Петровић Невена, адвокат у Новом Саду, са даном 01.05.1994, услед престанка обављања адвокатске делатности. – Бељански Лазар, адвокат у Новом Саду, именује се за преузиматеља адвокатске канцеларије Петровић Невене.

35. Брише се из Именика адвоката Адвокатске коморе Војводине Радак Саво, адвокат у Руми, са даном 01.05.1994, због престанка обављања адвокатске делатности. – Срдић Недељко, адвокат у Руми, именује се за преузиматеља адвокатске канцеларије Радак Саве.

36. Брише се из Именика адвоката Адвокатске коморе Војводине Авлијаш Небојша, адвокат у Голубинцима, са даном 01.05.1994, због пресељења на територију Основне адвокатске коморе у Београду.

37. Брише се из Именика адвоката Адвокатске коморе Војводине Чернаи Реже, адвокат у Бачкој Тополи, са даном 21.04.1994, услед смрти. – Еделењи Зелее Анико, адвокат у Бачкој Тополи, именује се за преузиматеља адвокатске канцеларије преминулог Чернаи Режеа.

38. Брише се из Именика адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине Мазина Бранислав, адвокатски приправник у Инђији, са адвокатско-приправничком вежбом код Мисиркић Радована, адвоката у Инђији, са даном 29.04.1994, због преласка приправника на подручје Основне Адвокатске коморе Београд.

39. Брише се из Именика адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине Бугарски Душанка, адвокатски приправник у Новом Бечеју, са адвокатско-приправничком вежбом код Фуруновић Чедомира, адвоката у Новом Бечеју, са даном 30.04.1994, због заснивања радног односа.

40. Пацал Јулијана, адвокат у Фекетићу, поставља се за привременог заменика Шуљок Агнеш, адвокату у Бачкој Тополи. – Еделењи Зелее Анико, адвокат у Бачкој Тополи, разрешава се дужности привременог заменика Шуљок Агнеш, адвоката у Бачкој Тополи.

41. Узима се на знање да је Јанковић Мирјана, адвокат у Суботици, променила презиме у Војнић.

42. Узима се на знање да се Ковачевић Весна, адвокатски приправник у Инђији, налази на породилском одсуству од 28.03.1994.

43. Узима се на знање да је Агоштон Карољ, адвокат у Суботици, преселио седиште своје адвокатске канцеларије у Остојићево, Милетићева 75, почев од 15.04.1994.

44. Узима се на знање да је Димитрић Јово, адвокат у Каћу, преселио седиште своје адвокатске канцеларије у Нови Сад, Јосифа Руњанина 3, почев од 01.04.1994.

45. Узима се на знање да је Ковач Золтан, адвокат у Суботици, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу Фрушкогорска 36, почев од 16.04.1994.

46. Узима се на знање да је Бекић Небојша, адвокат у Панчеву, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу ЈНА 7, почев од 01.04.1994.

47. Узима се на знање да је Радосављевић Љубица, адвокат у Новом Саду, преселила своју адвокатску канцеларију на адресу Булевар Михајла Пупуна 26/2, почев од 12.04.1994.

48. Узима се на знање да је Јакшић Томислав, адвокат у Новом Саду, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу Милетићева 32, почев од 01.04.1994.

49. Узима се на знање да је Виллов Марин, адвокат у Суботици, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу Браће Радића 34, почев од 01.04.1994.

50. Узима се на знање да је Југовић Васкрсија, адвокат у Бачкој Паланци, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу Жарка Зрењанина 43, почев од 25.04.1994.

51. Узима се на знање да је Милчаки Стеван, адвокат у Суботици, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу Браће Радића 34, почев од 01.04.1994.

52. Узима се на знање да је Шијаков Станислава, адвокат у Новом Саду, преселила своју адвокатску канцеларију на адресу Железничка 9, почев од 03.04.1994.

53. Евидентира се Уговор о заступању, закључен дана 14.04.1994. године између ПП „АКВАТИК ТРЕЈД“ из Новог Сада и Шуковић Петра, адвоката у Новом Саду.

54. Евидентира се Уговор о заступању, закључен дана 01.04.1994. године између ПП „ШЕСТИ МАРТ“ ТА ПЕРЛА ТУРС из Новог Сада и Вебер Ђорђа, адвоката у Новом Саду.

55. Евидентира се Уговор о заступању, закључен дана 31.03.1994. године између ДД „Дунав“ Главна филијала Сомбор, Пословница у Суботици из Суботице и Вучковић Пере, адвоката у Суботици.

56. Евидентира се Уговор о заступању и пружању правне помоћи закључен дана 15.03.1994. године између ПП „Браћа Мандић“ из Куле и Прекајац Зорана, адвоката у Кули.

57. Евидентира се Уговор о пружању правне помоћи закључен дана 06.04.1994. године између Предузећа „ДИМБО“ из Сенте и Ђорђевић Зорана, адвоката у Сенти.

58. Евидентира се Уговор о заступању и пружању интелектуалних услуга закључен дана 25.04.1994. године између Апотекарске установе „НОВИ САД“ из Новог Сада и Кртин Марка, адвоката у Новом Саду.

Управни одбор

СА СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА АКВ одржане 27. 05. 1994. године

1. Усваја се Одлука о изменама и допунама Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката, која ће се примењивати од 15.06.1994.

2. Одбија се захтев за упис у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине који је поднела Кићановић Олга, дипл. правник са Палића.

3. Уписује се Коњовић Васа, дипломирани правник, рођен 24.12.1949. године, 27.05.1994. године у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Мољу, Светозара Марковића 24.

4. Уписује се Виријевић Панта, дипломирани правник, рођен 12.07.1957. године, 27.05.1994. године у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Ковину, Цара Лазара 85.

5. Уписује се Жеравица Радислав, дипломирани правник, рођен 30.04. 1952. године, 27.05.1994. године у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Зрењанину, Елемирски друм 24.

6. Уписује се Зотовић Слободан, дипломирани правник, рођен 29.08. 1950. године, 27.05.1994. године у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Зрењанину, Јадранска 31.

7. Уписује се Лазић Зорица, дипломирани правник, рођена 14.10. 1954. године, 27.05.1994. године у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Шиду, Николе Тесле 44.

8. Уписује се Лукић Кристина, дипломирани правник, рођена 26.07. 1940. године, 27.05.1994. године у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Панчеву, Трг Краља Петра Првог 10.

9. Уписује се Миловац Мирјана, дипломирани правник, рођена 02.10. 1964. године, 27.05.1994. године у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Будисави, Војвођанска 100.

10. Брише се из Именика адвокатских приправника Миловац Мирјана, адвокатски приправник код Ђисалов Миодрага, адвоката у Новом Саду, са даном 27.05.1994, због уписа у Именик адвоката ове Коморе.

11. Уписује се Ђукић Мирко, дипломирани правник, рођен 17.12.1966. године, 27.05.1994. године у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Сремској Митровици, Краља Петра Првог 3.

12. Брише се из Именика адвокатских приправника Ђукић Мирко, адвокатски приправник код Ребић Слободана, адвоката у Сремској Митровици, са даном 27.05.1994, због уписа у Именик адвоката ове Коморе.

13. Условно се уписује Опојевлић Јелена, дипломирани правник, рођена 21.02.1954, у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Сремској Митровици, Јована Цвијића 6, са даном давања свечане изјаве.
14. Условно се уписује Буфан Сава, дипломирани правник, рођен 18.01. 1947, у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Ковину, Цара Лазара 69, са даном давања свечане изјаве.
15. Условно се уписује Ђеран Анка, дипломирани правник, рођена 04.04.1957, у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Руми, Маршала Тита 119, са даном давања свечане изјаве.
16. Условно се уписује Крстић Милаков Љиљана, дипломирани правник, рођена 18.12.1960, у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Панчеву, Карађорђева 2/б, са даном давања свечане изјаве.
17. Условно се уписује Ракић Марија, дипломирани правник, рођена 23.05.1957, у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Суботици, Петра Драпшина 17, са даном давања свечане изјаве.
18. Условно се уписује Комароми Амалија, дипломирани правник, рођена 03.09.1951, у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Бечеју, ЈНА 146, са даном давања свечане изјаве.
19. Условно се уписује Крајновић Олга, дипломирани правник, рођена 05.09.1953, у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Кули, Маршала Тита 89, са даном давања свечане изјаве.
20. Условно се уписује Загорчић Зијаж, дипломирани правник, рођен 15.01.1933, у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Ловћенска 12, са даном давања свечане изјаве.
21. Условно се уписује Ђорђевић Јелена, дипломирани правник, рођена 29.11.1951, у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Вршцу, Стеријина 1, са даном давања свечане изјаве.
22. Условно се уписује Вукашинов Славица, дипломирани правник, рођена 15.01.1955, у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Ковину, Лазе Костића 2, са даном давања свечане изјаве.
23. Уписује се у Именик адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду Ђирић Снежана, рођена 04.11.1958, на адвокатско-приправничку вежбу код Иванчић Веселина, адвоката у Бачкој Паланци, дана 27.05.1994.
24. Уписује се у Именик адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду Владуловић Владица, рођена 12.02.1970, на адвокатско-приправничку вежбу код Радоњић Митра, адвоката у Новом Саду, дана 27.05.1994.
25. Уписује се у Именик адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду Керавица Александра, рођена 1.09.1967, на адвокатско-приправничку вежбу код Ристић Драгослава, адвоката у Новом Саду, дана 27.05.1994.
26. Уписује се у Именик адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду Латиновић Татјана, рођена 08.02.1971, на адвокатско-приправничку вежбу код Стефанов Зорана, адвоката у Панчеву, дана 27.05. 1994.
27. Уписује се у Именик адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду Сучевић Савка, рођена 04.06.1970, на адвокатско-приправничку вежбу код Лотина Мирослава, адвоката у Новом Саду, дана 27.05.1994.
28. Уписује се у Именик адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду Лобода Александар, рођен 22.11.1965, на адвокатско-приправничку вежбу код Вучковић Жарка, адвоката у Новом Саду, дана 27.05.1994.
29. Уписује се у Именик адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду Ђукић Драгана, рођена 06.07.1968, на адвокатско-приправничку вежбу код Марков Александра, адвоката у Бечеју, дана 27.05. 1994.
30. Узима се на знање да Бошковић Слободану, адвокату у Новом Саду мирују сва права и обавезе адвоката, почев од 23.05.1994 до 22.05.1995. године због одласка на стручно усавршавање у иностранство. – Јовановић Бранислав, адвокату у Новом Саду, одређује се за привременог заменика Бошковић Слободану.
31. Узима се на знање да Докић Војиславу, адвокату у Бачкој Паланци, мирују сва права и обавезе адвоката због одласка на стручно усавршавање у иностранство, почев од

01.03.1994. до 01.03.1995. – Соро Милорад, адвокат у Бачкој Паланци, одређује се за привременог заменика одсутном Докић Војиславу, адвокату у Бачкој Паланци.

32. Узима се на знање да је Младеновски Насе, адвокат у Сремској Митровици, привремено спречен да обавља адвокатску делатност почев од 20.04.1994. године, због болести. – Младеновски Сергеј, адвокат у Сремској Митровици, поставља се за привременог заменика Младеновски Насеу, адвокату у Сремској Митровици.

33. Узима се на знање да Шарчевић Милан, адвокат у Гибарцу, наставља са радом након привремене спречености, дана 05.05.1994. године. – Савић Михајло, адвокат у Шиду, разрешава се дужности привременог заменика Шарчевић Милана.

34. Узима се на знање да је Ватић Светлана, адвокатски приправник, прекинула адвокатско–приправничку вежбу код Бороња Биљане, адвоката у Новом Саду, дана 31.05.1994, те да исту наставља 01.06.1994. код Кецојевић Драгутина, адвоката у Новом Саду.

35. Узима се на знање да су Димитријевић Реља и Перичин Миленко, адвокати у Новом Саду, основали Удружену адвокатску канцеларију са седиштем у Новом Саду, Светозара Милетића 51/2, почев од 11.05.1994.

36. Узима се на знање да су Кристијан Јожеф, Животић Станислав и Паић Зоран, адвокати у Темерину, основали Удружену адвокатску канцеларију са седиштем у Темерину, Новосадска 395, почев од 04.05.1994.

37. Узима се на знање да су Бошковић Слободан и Јовановић Бранислав, адвокати у Новом Саду, раскинули уговор о удруживању 12.05.1994. године. – Адвокат Бошковић Слободан наставиће са радом на адреси Нови Сад, Народног фронта 51, а Јовановић Бранислав на адреси Нови Сад, Руђера Бошковића 18.

38. Узима се на знање да су Павловић Славица и Ивковић Душан, адвокати у Новом Саду, раскинули уговор о удруживању 10.05.1994. године. – Адвокат Павловић Славица наставиће са радом на адреси Нови Сад, Ласла Гала 2, а Ивковић Душан на адреси Нови Сад, Радничка 6.

39. Узима се на знање да је Гере Тибор, адвокат у Суботици, преселио седиште своје адвокатске канцеларије у Сенти, Трг мира 1, почев од 17.05.1994.

40. Узима се на знање да је Задори Плетикосић Рожа, адвокат у Чантавиру, преселила своју адвокатску канцеларију на адресу Првомајска 72, почев од 04.04.1994.

41. Узима се на знање да је Дубајић Ласло, адвокат у Новом Саду, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу Железничка 9, почев од 01.06.1994.

42. Узима се на знање да је Ђорђевић Зоран, адвокат у Сенти, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу Генерала Петра Драпшина 6, почев од 11.05.1994.

43. Узима се на знање да је Ђорђевић Александар, адвокат у Сенти, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу Генерала Петра Драпшина 6, почев од 11.05.1994.

44. Узима се на знање да је Бајић Доброслав, адвокат у Суботици, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу Вука Стефановића Караџића 16, почев од 01.06.1994.

45. Узима се на знање да је Бунчић Мирко, адвокат у Новом Саду, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу Бате Бркића 34, почев од 01.06.1994.

46. Узима се на знање да је Чик Андрија, адвокат у Новом Саду, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу Гагаринова 16/2, почев од 10.05.1994.

47. Узима се на знање да је Шијаковић Весна, адвокат у Новом Саду, преселила своју адвокатску канцеларију на адресу Сутјеска 2, почев од 09.05. 1994.

48. Узима се на знање да је Бан Владислав, адвокат у Суботици, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу Трг 29. новембра 1/а, почев од 01.05.1994.

49. Узима се на знање да је Милић Миливој, адвокат у Сремској Митровици, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу Арсенија Чарнојевића 6, почев од 01.06.1994.

50. Узима се на знање да је Петровић Богдан, адвокат у Новом Саду, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу Огњена Прице 15, почев од 23.05.1994.

51. Узима се на знање да је Кошутић Душан, адвокат у Зрењанину, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу Народног фронта бб, почев од 22.05.1994.

52. Узима се на знање да је Вукосављевић Душанка, адвокат у Новом Саду, преселила своју адвокатску канцеларију на адресу Железничка 9, почев од 01.02.1994.

53. Евидентира се Уговор о заступању закључен дана 10.05.1994. године између ТП „ТВИНС“ из Новог Сада и Бунчић Мирка, адвоката у Новом Саду.

54. Евидентира се Уговор о заступању закључен дана 25.04.1994. године између д.о.о. за информацијски инжењеринг, промет и услуге „ГОРКИ“ из Новог Сада и Здјелар Мирослава, адвоката у Новом Саду.

55. Узима се на знање да је дана 25.03.1994. године раскинут уговор о заступању и пружању правне помоћи између Агенције за промет некретнина „МИГ“ и Кострешевих Владенке, адвоката у Ковиљу, евидентиран код ове Коморе.

Управни одбор

На седници одржаној 28. IV 1994. године Управни одбор је изабрао за новог главног и одговорног уредника „Гласника“ Адвокатске коморе Војводине, адвоката БЕЉАНСКИ СЛОБОДАНА.

Слободан Бељански (1941) адвокат је у Новом Саду од 1969. године. У Адвокатској комори Војводине обављао је више одговорних дужности (члан Управног одбора, дисциплински тужилац, члан Уређивачког одбора „Гласника“, председник Комисије за библиотеку и Комисије за Кодекс професионалне етике, руководиоца Катедре). Објавио је око тридесет стручних радова и преко стотину огледа, чланака и расправа.

* * *

На седници одржаној 27. V 1994. године Управни одбор је изабрао за чланове Уређивачког одбора „Гласника“ Адвокатске коморе Војводине: Милана Добросављева, адвоката у Новом Саду, др Јанка Кубињеца, адвоката у Бачком Петровцу, Небојшу Марушића, адвоката у Новом Саду, Срђана Миковића, адвоката у Панчеву, Радивоја Јовића, адвоката у Новом Саду и Предрага Веселиновића, адвоката у Новом Саду.

ГЛАСНИК
АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

излази 12 пута годишње
у месечним свескама

Оснивач, власник и издавач: Адвокатска комора Војводине. Годишња претплата: за земљу 50 н. дин., за иностранство 40 USA долара (жиро-рачун број 45700-678-2-2047 са знаком „за Гласник“).

Овај број закључен је 28. V 1994. године.

Према мишљењу Секретаријата за информације Републике Србије бр. 413-01-412/91-01 од 11. априла 1991. године на ову публикацију плаћа се основни порез на промет по Тарифном броју 8, став 1. тачка 1. алинеја 10. Тарифе основног пореза на промет.

Штампа: ГРАФО-ОФСЕТ, Нови Сад
Слог: ЛАСЕР студио, Нови Сад

